

# BRĪVĀ LATVIJA

ISSN 0934-6759

APVIENOTĀ **LONDONAS AVIZE** UN **LATVIJA**

2020. gada 17. – 23. novembris

Nr. 44 (1654)

Lasiet tīmeklī  
[www.brivalatvija.lv](http://www.brivalatvija.lv)

## "Tu esi Latvija!"

Ojārs Vācietis



### Dārgie latvieši visā pasaulē!

Pirms 102 gadiem 18. novembrī – dienā, kad tika pasludināta Latvijas valsts dibināšana – izcilais valstsvīrs, ārlietu ministrs Zigfrīds Meierovics atradās Londonā.

Todien viņš pašrocīgi rakstīja nelielu vēstulīti Dublinā dzīvojošajam slavenajam Pētersonu pīpju ražotājam latvietim Kārlim Pētersonam. Meierovics lūdz tikšanos, lai runātu par iespējām sadarboties Latvijas labā.

Tātad Latvijas valsts sadarbībai ar tautiešiem ārzemēs ir tikpat gadu, cik pašai valstij.

Daudziem no jums latviešu lieta ir kļuvusi par otro darbu. Par sirdsdarbu, kurā jūs ieguldāt savas idejas, savu laiku un arī naudu. Paldies jums par to!

Dažādās latviešu mītnes zemju organizācijas, visdaudzveidīgākās profesionālās un interešu apvienības, diasporas mediji satīklo latviešus visā pasaulē un savieno ar dzīvi Latvijā. Baznīcas, svētdienas skolas un kultūras kopas uztur latviešu valodu un dzīvesveidu. Tas ir jūsu ieguldījums latviešu tautas pastāvēšanā un attīstībā 21. gadsimtā. Tas vienlaikus ir arī jūsu darbs Latvijas valsts labā. Jo Latvijas valsts ir mūsu visu mazo un lielo darbu kopums.

Es gribu uzsvērt, ka Latvijas valsts nekad nav bijusi tik gatava sadarboties ar diasporu kā šo-

brīd. Tam radīts tiesiskais pamats – Diasporas likums, iedibinātas daudzas pastāvīgas sadarbības programmas. Darbojas remigrācijas atbalsta pasākumi, palīdzot tiem, kuri izvēlējušies atgriezties, iedzīvoties Latvijā. Ir daudz vēl iespēju un daudz vēl darba priekšā, un mēs visi esam aicināti līdzdarboties.

Godātie tautieši!

Pandēmija ir mainījusi mūsu ikdienu un plānus, ierobežojusi mūsu iespējas pulcēties. Daudziem no jums droši vien nācies atlikt ieceri apciemot dzimteni 18. novembrī vai Ziemassvētkos. Digitālā laikmeta iespējas to nevar aizstāt, tomēr mēs tās varam izmantot, lai pāri valstu un kontinentu robežām turpinātu sadarboties, kopt savu latvietību un piedalīties Latvijas valsts uz-

labošanā un attīstībā. Kaut gan latvieši pēc savas dabas esot viensētnieki, digitālajā laikmetā globālajam latvietim jāveido "globāla viensēta".

Mani mīlie tautieši!

Kā ik gadu Valsts svētkos mūs visus Zemgalē, Vidzemē, Sēlijā, Latgalē, Kurzemē un visos kontinentos vieno vārds "Dievs, svētī Latviju!". Jau gandrīz 150 gadu Baumaņu Kārļa sacerētā dziesma skan Latvijas zemē, jau 100 gadu tā ir mūsu valsts himna. Tā ir mūsu gribas un spēka dziesma, mūsu solījums strādāt savas valsts labā.

Paldies par jūsu paveikto!

Lai visiem mums skaisti Valsts svētki!

Dievs, svētī Latviju!

**Egils Levits,**

Latvijas Valsts prezidents



**"Būsim lieli tik, cik mūsu griba"  
Lai mums izdodas!**

Laika un Brīvās Latvijas redakcija



### Mīlie tautieši plašajā pasaulē!

Klāt Latvijas Valsts svētki – mūsu tautas gaišākie svētki, ko svinam gan šeit, Latvijā, gan visā plašajā pasaulē, it visur, kur mīt mūsu tautieši. Latvijas neatkarība ir apliecinājums mūsu cilvēku spēkam, ticībai un vienotībai. Ja stipri tic, ja ir mērķis un ideja, kā to sasniegt, tad viss izdodas. To pierāda mūsu tautas vēsture gadsimtu griežos.

Šogad svētkus svinam sarežģītā un pārbaudījumiem pilnā laikā, kad mums ir būtiski ierobežotas iespējas satikties ie-

priekš ierastā veidā – pulcēties, dejojot, dziedāt, bērniem – apmeklēt latviešu skolas. Tāpēc ir milzīgs gandarījums, ka šajos sarežģītajos apstākļos latviešu organizācijas visā pasaulē turpina savu darbu jaunās – digitālās platformās, lai nezaudētu gadiem kopto latvisko identitāti, latviešu valodu, kultūras tradīcijas un piederības izjūtu Latvijai.

Šajā svētku laikā aicinu visus – atbalstīsim savu valsti, priedsimies par mūsu cilvēkiem, palīdzēsim cits citam saprast, ka, tikai kopā esot un sadarbojoties, mēs saglabāsim svarīgāko, kas mums pieder, mūsu zemi – Latviju!

Šajos svētkos vēlos pateikties visiem un ikvienam par to nesavtīgo darbu, ko darāt ikdienā, lai uzturētu un vienotu latviešu sabiedrību, rūpētos par latviešu valodu un kultūras saglabāšanu, veicinātu Latvijas vēstures apguvi, sniegtu atbalstu Latvijas centieniem būt demokrātiskai, tiesiskai un drošai valstij.

Sirsniņi sveicu Latvijas dzimšanas dienā!

**Elita Gavele,**

Latvijas Ārlietu ministrijas  
speciālo uzdevumu vēstniece  
diasporas jautājumos

Latviju ir cēlušas tūkstošiem mūsu valsti mīlošu roku.  
Šobrīd tās ir mūsējās, kas veido Latvijas nākotni.  
Būsim atbildīgi, būsim tālredzīgi, strādāsim Latvijai!

Saules mūžu Latvijai!

*A. Krišjānis Kariņš*

Latvijas Republikas Ministru prezidents  
2020. gada 18. novembrī



## PBLA balva 2020. gadā piešķirta dzejniekam Jurim Kronbergam

Pasaules brīvo latviešu apvienības (PBLA) balva šogad pēc nāves piešķirta izcilajam latviešu dzejniekam Jurim Kronbergam par viņa mūža ieguldījumu latviešu literatūrā, dzejas jaunradē un tulkošanā, kā arī latviešu valodas uzturēšanā un populārizēšanā pasaulē.

Juris Kronbergs dzimis 1946. gada 9. augustā Stokholmā, Zviedrijā, gleznotāja un aktiera Rūdolfā Kronberga ģimenē. To pašais dzejnieks no 1966. līdz 1972. gadam studējis Stokholmas universitātē ziemeļu un baltu valodas un to literatūras vēsturi. Tai laikā arī tapušas pirmās Juŗa Kronberga dzejas publikācijas. 1970. gadā publicēta dzejlapa "Pazemes dzeja", bet 1971. gadā Kopenhāgenas latviešu grāmatu apgādā "Imanta" izdots Juŗa Kronberga pirmais oriģināldzejas krājums "Iesnas un citi dzejoļi".

60. gadu otrajā pusē un 70. gadu sākumā Juris Kronbergs arī spēlēja bungas un rakstīja dziesmu tekstus trimdas latviešu mūzikas grupās "Sauls brāļi" un "Dundurs", kā arī rokgrupā "Prusaku ansamblis".

Juris Kronbergs no 1991. līdz 1993. gadam bija Latvijas PEN kluba priekšsēdis, 90. gados strādājis par kultūras atašeju Latvijas vēstniecībā Stokholmā.

Pēc smagas slimības dzejnieks Stokholmā aizgāja Mūžībā 2020. gada 6. jūlijā.

Juris Kronbergs izdevis dzejoļu krājumus "Biszāles" (1976, apgāds "Daugava", Stokholmā), "Par īstenību, četrām sāpēm un bezizejas istabu" (1989, apgāds "Zinātne", Rīgā), "Tagadnes" (1990, apgāds "Daugava", Stokholmā), "Laiks" (1994, kopā ar dzejnieku Uldi Bērziņu, apgāds "Zinātne", Rīgā, piešķirta Zinaīdas Lazdas godalga), "Mana lat-



Juris Kronbergs

viskā ikdiena" (1994, apgāds "Teātra anekdotes", Rīgā), "Vilks Vienacis"/ "Varg Enögd" (1996, apgāds "Minerva", Rīgā, latviešu un zviedru valodā), "Notikumu apvārsnis" (2002, apgāds "Jumava", Rīgā), "Rudens mani raksta" (2005, apgāds "Valters un Rapa", Rīgā), "Peti-SU" (2005, apgāds "Neputns", Rīgā), "Ik diena" (2011, apgāds "Mansards", Rīgā) un "Uz balkona/bet ja visu laiku..." (2016, apgāds "Dienas grāmata" Rīgā).

Juŗa Kronberga dzejai raksturīgs sociāli un psiholoģiski ass, brīžiem sarkastisks un ironisks laikmeta tēlojums, konkrētība, kas uzdzirkstī ar oriģinālām metaforām, un rotaļīga, delikāta ekstravagance. Latviešu valoda ir Kronberga istās mājas, tomēr tajās spēcīgi piemājo pasaules elpa. "Man pašam vissvarīgākais tas, kas veicina rakstīšanas procesu: ka spēju pats sevi pārsteigt. Jo dzeju rakstīšana ir arī rotaļa – brīžiem visai nopietna, bet rotaļa," tā savu radošo darbu savulaik raksturojis Juris Kronbergs.

Juris Kronbergs tulkojis zviedru valodā Imanta Ziedoņa epi-

fānijas un dzeju, Vizmas Belševicas dzeju un prozu ("Bille" tulkota zviedru valodā 1997. gadā), Aleksandra Čaka, Veronikas Strēlertes, Knuta Skujenieka, Dzintara Soduma, Guntara Godiņa, Edvīna Raupa, Montas Kromas u. c. latviešu autoru dzeju. Juris Kronbergs sakārtojis un tulkojis zviedriski latviešu literatūras antoloģiju *Nāra röster över vatten* ("Tuvas balsis pāri ūdeņiem", 1997), atdzejojis zviedru valodā latvju dainu izlasi *Blāa blommor, gyllne dagg* ("Zili ziedi, zelta rasa", 1994).

Juris Kronbergs tulkojis latviski L. Frika un Ž. Kārļbranda bērnu grāmatu "Vai aļņi ēd sunus?" (1983, apgāds "Atvase", Stokholmā) atdzejojis latviski mūsdienu zviedru autoru izlasi "Mani zviedri" (2000, apgāds "Nordik", Rīgā) un Nobela prēmijas laureāta literatūrā Tomasa Transtremera izlasi "Dzeja" (2011, apgāds "Mansards", Rīgā, kopā ar Guntaru Godiņu) u. c.

Jurim Kronbergam piešķirta Ojāra Vācieša prēmija (1989), Zinaīdas Lazdas fonda balva (1995), Dzejas dienu balva (1998), Latvijas Rakstnieku savienības tulkotāju balva (1999), Aleksandra Čaka balva un PBLA Kultūras fonda Krišjāņa Barona prēmija (abas 2005), Anšlava Eglīša un Veronikas Janeliņas fonda balva (2007, ASV), "Poesias pavasaris" balva (2010, Lietuva) un Zviedru akadēmijas tulkošanas godalga (2014).

Juris Kronbergs bija Latvijas Zinātņu akadēmijas goda loceklis kopš 2003. gada, Triju Zvaigžņu ordeņa kavalieris (1998) un Zviedrijas Polārzvaigznes ordeņa kavalieris (2000).

PBLA 2020. gada balva dzejniekam Jurim Kronbergam *post mortem* tiks pasniegta dzejnieka dzīvesbiedrei Mārai Rozītei.

## Lai 18. novembris vieno mūs visā pasaulē!

PBLA priekšsēdes *Kristīnes Saulītes* apsveikums latviešiem pasaulē  
2020. gada 18. novembrī



**Tu esi Latvija  
Šo pašu svētāko  
Tu neaizmirsti:  
vai celies debesīs,  
vai jūras dzīlēs nirsti  
vai draugu pulkā  
dali savu prieku,  
vai viens pats satieci  
ar pretinieku -  
Tu esi Latvija!  
/O. Vācietis/**

Pirms 102 gadiem 18. novembra pievakares stundā notika kaut kas liels un vienreizēji svarīgs visai mūsu tautai – tās nacionālo spēku priekšstāvji vienoti proklamēja suverēnu un neatkarīgu Latviju. Proklamēšanas aktu Nacionālajā teātrī Tautas Padomes vārdā pasludināja tās viceprezidents Gustavs Zemgals. Tam sekotāja vienota tautas lūgšanas - mūsu topošās valsts himnas nodziedāšana.

Ikdienā mēs bieži nenovērtējam šo notikumu un šo mūsu vienreizējo valstiskumu un brīvību, kas ir milzu vērtība. Tāpēc šai svētku dienā aicinām mūs visus būt lepnēm par to, ka esam kā tauta palikuši dzīvi, pārvarējuši daudz gadu piespiedu germanizāciju, rusifikāciju un kolonizāciju, atguvuši savu brīvību, savu skaisto valsti un brīvas nācijas pašapziņu!

Arī tie, kas šodien esam tālumā no Latvijas, sveicināsim ar savām dvēselu balsīm 18. novembrī – mūsu brīvās un neatkarīgās valsts šūpuļa dienu! Domāsim labas domas un darīsim lielus darbus mūsu mīļās Latvijas labā!

## 2020. gada PBLA KF apbalvojumi



### KRIŠJĀŅA BARONA PRĒMIJA

**Jānim Liepiņam** (Latvija) par ilggadēju un izcilu darbu, laikrakstā *Latvija Amerikā* publicējot rakstus par kultūrvēsturiskiem notikumiem un personām un uzsvērot latviešu valodas skaistumu un neizsmeļamo bagātību.

### ATZINĪBAS RAKSTI

**Austrālijas Latviešu 36. Jaunatnes dienu Rīcības komitejai** par svētku izcilu sarīkošanu un novadīšanu Melburnā – par latviešu dziesmu un deju tradīciju, un latviešu kultūras veicināšanu Austrālijā, it īpaši, piesaistot jauniešus.

**Latviešu Nacionālajai Padomei Lielbritānijā** par virtuālo izstādi "Latvieši Lielbritānijā".

**Selgai Apsei** (Kanada) par izcilu un ilggadēju kalpošanu tautas deju tradīciju veicināšanai un kopšanai, vadot deju kopu "Daugaviņa" Kanadā, un virsvadītāji XVI Deju svētku lieluzvedumā

"Māras zeme" Latvijā, kā arī tautas deju nozares un lieluzveduma vadītāji XV Latviešu Dziesmu un deju svētkos Kanadā.

Latviešu lugu lasījumu - "LLL2020" idejas autoram **Ingmāram Čaklajam ar komandu** (Lielbritānija) par adaptēšanas sarežģītā situācijā, radot jaunus iestudējumus, nepadoties apstākļiem.

**Daigai Dupatei, Ievai Lapšānei** (Latvija) un **Leldei Vikmanei** (Francija) par akcijas "Savij Latviju vainagā" ideju un īstenošanu, skaistā rotā savijot vairāk nekā 1300 dalībniekus visā pasaulē.

**Līgai Ejupei** (ASV) par ilggadēju čaklu un dedzīgu kalpošanu kultūrai Amerikas Latviešu apvienībā un Gaŗezerā.

**Guntaram Gedulim** (ASV un Venecuēla) – *post mortem* – par ilggadēju un dedzīgu kalpošanu dziesmai ASV un Dienvidamerikā.

**Kārlim Kasparsonam** (Austrālija) par mūža ieguldījumu lat-

viešu sabiedrības veidošanā un attīstībā Austrālijā.

Minsteres bibliotēkarei **Dinai Krastiņai** (Vācija) par izcilo ieguldījumu – profesionāli sakārtoto bibliotēku un organizētajiem pasākumiem Minsteres bibliotēkas auditorijai.

**Larim Krēslīnam** (ASV) par dzejoļu krājumu "Kad tu dosies prom".

**Elvīrai Latišai** (Austrālija) par ilggadēju un izcilu darbu Austrālijas latviešu sabiedrībā, it īpaši darbojoties Melburnas etniskās raidstacijas "3ZZZ" radio programmā.

**Aijai Mežalei** (Vācija) un **Ingridai Annai Tāraudai** (Īrija) par *Pasauļa latgališu saliduojuumu*, virtuālā liduojumā ļaujot satikties Latgales cilvēkiem pasaulē.

**Henrijam Paceram** (Austrālija) par ilggadēju un izcilu darbu Austrālijas latviešu sabiedrībā, it īpaši darbojoties skautu kustībā un jaunatnes latviskā audzināšanā.

**Arnim Siksnam** (Austrālija) par ilggadēju un izcilu darbu

Austrālijas latviešu sabiedrībā, it īpaši par sabiedrības organizāciju uzturēšanu, atbalstīšanu, kā arī Brisbanes latviešu draudzes un Brisbanes latviešu sabiedrības garīgās dzīves uzturēšanu.

**Mārai Siksnai** (Austrālija) par ilggadēju un izcilu darbu Austrālijas Brisbanes latviešu sabiedrībā, tās kultūras uzturēšanā, attīstīšanā un jauniešu latviskās audzināšanas darbā, kā arī par Brisbanes Latviešu draudzes un sabiedrības garīgās dzīves uzturēšanu.

**Ievai Šaulei** (Austrālija) par ilggadēju un izcilu darbu Austrālijas latviešu sabiedrībā, it īpaši, nodrošinot latviešu sabiedrību Tasmānijā, kā arī nesot Latvijas vārdu austrāliešu sabiedrībā.

**Ingridai Annai Tāraudai** (Īrija) par jauno Londonā nesen klajā nākušo bilingvālo dzejas antoloģiju *The Last Model/ Pādejais Models*.

**Jurim Zommeram** (Kanada) par dzejoļu krājumu "Vārdu sapnis".

### GODA BALVA

**Arturam Tāļvaldim Rubenim** (ASV) – *post mortem* – par izcilu ilggadēju darbu teātra mākslā.

**Kārlim Gulbergam** (Austrālija) par mūža ieguldījumu latviešu teātrī un jaunākās paaudzes skatuves gaitu veicināšanā.

### GODA DIPLOMS

**Pēterim Korsakam** (Latvija) par ilggadēju un izcilu darbu, laikrakstā *Latvija Amerikā* publicējot informatīvus rakstus un fotogrāfijas par vēsturiskiem notikumiem, kā arī grāmatas "Latviešu fotografi – kaŗa liecinieki" izdošanu.

## LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

## Lolita Ritmane: “Es ceru, ka kaut kur debesīs Aleksandrs Grīns jūt to, cik dziļi viņa stāsts ir ietekmējis mūs visus.”

15. novembrī, Nacionālās kino balvas “Lielais Kristaps” svinīgajā ceremonijā apbalvoja labākās filmas un filmu nozares profesionāļus. Par labāko pilnmetrāžas spēlfilmu atzīta vēsturiskā kara drāma “Dvēseļu putenis”, savukārt tās režisors Dzintars Dreiberģis saņēma arī balvu par labāko spēlfilmu režiju. Filmas “Dvēseļu putenis” komanda saņēma kopā sešas balvas – kā labākā pilnmetrāžas spēlfilmu, par labāko spēlfilmu režiju, par labāko operātoru darbu spēlfilmā, par labāko grīma mākslinieka darbu, par labāko mūziku un par labāko montāžas režiju.

Filmas mūzikas autore, pazīstamā un augsti titulētā komponiste Lolita Ritmane pēc Lielā Kristapa balvas paziņojuma Latvijas TV teica:

“Paldies cienītai Lielā Kristapa žūrijai par šo godu! Un apsveicu visus šī vakara nominētās māksliniekus! Paldies manai “labai roka” – manam vīram Markam Mattsonam, mūzikas producentam un skaņu režisoram. Mark, viss ir iespējams, kad Tu man esi blakus!

Visi, kuŗi piedalījāties “Dvēseļu puteņa” filmēšanā, – mēs esam saistīti uz mūžu. Es gribu Jūs ietīt milestības segā, lai mēs kopā varētu pateikt paldies Dzintaram Dreiberģam un Ingai Praņevskai. Paldies, Dzintar un Inga, par uzticību, sadarbību un

draudzību! Es atceros neskaitāmās stundas, kopā strādājot ar Dzintaru un ar brīnišķīgo montētāju Gati Belogradovu, virtuāli un Rīgā – sapņojām par mūziku un tās nozīmi šai filmai. Pateicos Latvijas Radio 1 vienībai – Varim Kurmiņam, Mārim Briežkalnam, Gustiņam, Mārim, Ivo, Pāvelam... Studijā kļuvām



par mazu (istenībā – lielu) ģimeni. Valsts Akadēmiskajam korim “Latvija”, Mārim Ošlejam un diriģentam Mārim Sirmajam... Mīlie mākslinieki! Kad jūs pirmo reizi no lapas sākat dziedāt “Lūgšanu”, sapratu”, ka jūs balsis ir mūsu latviešu dvēseles, kas kā maģiskas stīgas mūs vieno un stiprina. Izciliem mūzi-



ķiem, orķestrim – milzu paldies! Paldies Edgaram Saksonam, Baibai Čirksei, Larijam Renčam, Aleksandram Vaitšahovskim, Richardam Zaļupem, Sanitai Sparānei, visai, visai ģimenei un visiem šīs filmas labvēļiem! Bez jums šis nebūtu bijis iespējams.

To my non Latvian film music colleagues, friends, fans and critics all over the world - thank you for embracing and internationally recognizing “Blizzard of Souls”, the film itself, cinematography by the brilliant Valdis Celmiņš, my score, and the power and beauty of thousands of Latvians joining together under the magnificent direction of Dzintars Dreiberģis to create this epic film!

Un visbeidzot – paldies manai ģimenei un tuviniekiem gan Amerikā, gan Latvijā, paldies, ka jūs man esat! Zinu, ka mans Tētis no debesīm vēroja un turpina vērot visu. Jutu viņa dvēseli, komponējot katru noti šai filmai. Paldies!”

Kopā četras balvas saņēma režisora Viestura Kairiša spēlfilmas “Pilsēta pie upes” komanda – par labāko scēnariju, par labāko aktierdarbu gan pirmā, gan otrā plāna lomās, kā arī par labāko skaņu režiju.

Katra pa divām balvām saņēma lentes “Ko zina Klusā Gerda” (par labāko mākslinieka darbu un labāko kostīmu mākslinieka darbu), “Valkātājs” (balva labākajai pilnmetrāžas dokumentā-

lajai filmai un balva par labāko operātoru darbu dokumentālajā filmā) un “Mans mīlākais kaŗš” (balva labākā animācijas filmai un balva par labākā animācijas filmas režiju).

Balvas saņēma arī filmas “Pirmais tilts” (balva labākajai īsmetrāžas dokumentālajai filmai), “Maiņa” (balva labākajai debijas filmai), “Klātbūtne” (balva par labāko dokumentālās filmas režiju), “Gulbju jaunava” (balva par labāko animācijas mākslinieka darbu), “Divas stripiņas” (balva labākajai studentu filmai).

Starptautiskās kino kritiķu un žurnālistu federācijas FIPRESCI balvu šogad saņēma režisoru Lienes Lindes un Armanda Zača filma “Klātbūtne”.

Laikraksta “Diena” specbalvu piešķīra divām filmām – Lailas Pakalniņas filmai “Pirmais tilts” un Annas Začas un Nila Skapāna filmai “Visi mani draugi ir miruši”.

Izdevuma “Kino Raksti” specbalva aizceļoja pie filmas “Ko zina Klusā Gerda” operātoru Andreja Rudzāta. Operātors Andrejs Rudzāts par filmu “Ko zina Klusā Gerda” saņēma arī “Lielā Kristapa” žūrijas specbalvu – Atzinības rakstu. Žūrija atzinību piešķīra “par oriģinālu gaismas un krāsu pielietojumu, radot jaunu, zaigjošu pasauli, kas skatītāju pārceļ netveramā vietā starp sapni un īstenību.”

\*\*\*

## Valsts prezidents pasniedz Cildinājuma rakstu un medaļu

14. novembrī Valsts prezidents Egils Levits piedalījās Viņa Eminences kardināla Jāņa Pujata 90 gadu jubilejas Svētajā Misē un pasniedza J. Pujatam Valsts prezidenta Cildinājuma rakstu un medaļu (attēlā).



Savā uzrunā Egils Levits teica: “Jūs kā katoļu garīdznieki esat bijis kopā ar savu tautu smagajos okupācijas gados, kad Latvija nebija brīva un arī cilvēku ticības brīvība un baznīcas darbība tika būtiski ierobežota. Var apbrīnot Jūsu paaudzes garīdznieku ticības spēku un pārliecību, izvēloties savu kalpošanas ceļu apspiestības gados un spēju uzturēt cilvēkus ticību un kristīgās vērtības. (...) Pēc Latvijas neatkarības atgūšanas Jūsu jau kā Rīgas archibiskapa metropolīta vadībā Romas katoļu baznīca Latvijā sekmīgi iesaistījās sadarbībā un dialogā ar Latvijas valsti un sabiedrību. Cilvēks kā

ticīgais, kā kristietis cenšas īstenot kristietības ideālus, kā pilsonis viņš ir pakļauts valsts likumiem, tādēļ sadarbība un savstarpējs respekts starp valsti un baznīcu – visām mūsu baznīcām – ir ārkārtīgi svarīgs, lai sabiedrība varētu auglīgi un harmoniski attīstīties.”

\*\*\*

## Valsts prezidentam Egilam Levitam

16. novembrī notika tiešsaistes saruna ar Islandes Republikas prezidentu Gudni Jouhannessonu (Mr Gušni Th. Jóhannesson).

E. Levits un G. Jouhannessons lielu uzmanību sarunā veltīja abu valstu aktuālajai situācijai sabiedrības veselības jomā, ierobežojot vīrusa COVID-19 izplatību, kā arī apmainījās ar pieredzi par ekonomikas atveseļošanas iespējām. Abi prezidenti bija vienprātīgi, ka ir parādījušās pirmās cerīgās ziņas no zinātniekiem par vakcīnas radīšanu un ka nākamgad pandēmijas krīze tiks pārvarēta. Tāpat prezidenti uzsvēra, ka krīze ir devusi grūdienu, lai valstis un sabiedrības Eiropas Savienībā un Eiropas ekonomiskajā zonā pārstrukturētu savu ekonomiku, iekļaujot tajā “Zaļā kursa” un inovāciju elementus. Islandes prezidents piebilda, ka valsts šobrīd īsteno noteiktas rīcības, lai cīnītos ar pandēmijas radīto bezdarbu, kas skāris, līdzīgi kā citus, arī latviešu kopienā.

Abi prezidenti pārrunāja nākamgad sagaidāmo Baltijas valstu neatkarību atjaunošanas atzīšanas trīsdesmitgadi, uzsverot Islandes nozīmīgo lomu Latvijas neatkarības atjaunošanā. “Islande vēlas pievērst šai gadadienai būtisku uzmanību un arī pārrunāt Islandes un Baltijas valstu turpmāko sadarbību,” sacīja G. Jouhannessons. E. Levits: “Starptautiskajā diplomātijā jūs bijāt iedroši, tie pirmie, kuri atzina mūsu neatkarības atjaunošanu. Tas bija vērtības un starptautiskajos tiesību principos balstīts drosmīgs Islandes lēmums.”

\*\*\*

## Baltkrievijas opozīcijas lidere Rīgā

Baltkrievijas opozīcijas lidere Svetlana Tichanovska 13. novembrī, Latvijā klātienē tikās ar ārlietu ministru Edgaru Rinkēviču, Valsts prezidentu Egilu Levitu un Ministru prezidentu Krišjāni Kariņu, kā arī ar Saeimas Ārlietu komisijas deputātiem.



Svetlana Tichanovska

Latvijas apmeklējuma laikā Tichanovska attālināti piedalījās arī starptautiskajā drošības un politikas forumā “Rīgas konference 2020”. Tikšanās laikā ar Baltkrievijas opozīcijas kandidāti prezidentu vēlēšanās pārrunāja aktuālo situāciju un iespējamās nākotnes iniciatīvas. Ārlietu ministrs atzīmēja, ka Baltkrievijā sabiedrības protesti nerimst un joprojām acīmredzama ir varas brutālitate. Rinkēvičs uzsvēra, ka šajā jautājumā nav mazsvarīga Krievijas pozīcija, kas turpina atbalstīt pašpasludināto prezidentu Aleksandru Lukašenko. Viņš izteica bažas, ka esošā situācija kādu laiku vēl saglabāsies, norādot, ka Covid-19 pandēmijas izraisītā krīze pasliktinās arī Baltkrievijas ekonomiku.

\*\*\*

## Lāčplēšu dienu atzīmē bez tradicionālajiem svinīgajiem pasākumiem

Šogad Lāčplēšu diena Covid-19 ierobežojumu dēļ notiek bez tradicionālajiem svinīgajiem pasākumiem, bet ne mazāk sirsnīgi. Lai arī cilvēki aicināti palikt mājās, bez burzmas un steigas Rīgā, Brāļu kapos pie Mātes Latvijas tēla, un daudzās citās kaŗavīru piemiņas vietās visā Latvijā nogūla ziedus un sveces. Rīgā Lāčplēša dienas pasākumi 11. novembrī, kā ierasts, sākas ar dievkalpojumu. Taču atšķirībā no citām reizēm pirmo reizi svētdienā notika

Doma baznīcas dārzā un uz to aicināti tikai daži bruņoto spēku un sabiedroto pārstāvji.

Brāļu kapos pie Mātes Latvijas tēla valsts augstākās amatpersonas nolika ziedus ar 15 minūšu intervālu.



Lāčplēšu dienai veltītā ziedu nolikšanas ceremonija Rīgas Brāļu kapos // Foto: LETA

Lāčplēšu dienas pievakarē ap plkst.18 pie Rīgas pils mūra bija nolikts liels skaits iedegtu sveču, tomēr cilvēki tuvumā nedrūzmējās. Pie svecītēm bija manāmi vien daži cilvēki. Situāciju uzraudzīja policijas darbinieki. Atšķirībā no citiem gadiem, 11. novembra krastmala šogad Lāčplēšu dienas vakarā nebija slēgta. Mazliet vairāk cilvēku Lāčplēšu dienas pievakarē sastopami pie Brīvības pieminekļa, kuŗa pakājē arī tika liktas sveces, godinot Latvijas Brīvības cīņas un uzvaru pār Bermonta armiju.

(Turpinājums 4. lpp.)

## LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

(Turpināts no 3. lpp.)

\*\*\*

### Baltijas aizsardzības kolledža atzīmē Lāčplēša dienu

Ar sveču nolikšanu Tartu Svētā Jāņa kapsētā pie pieminekļa 1. pasaules karā kritušajiem Latviešu karavīriem un bēgļiem Lāčplēšu diena tika atzīmēta arī Baltijas aizsardzības kolledža, portālu *Sargs.lv* informēja kolledžas lektors pulkvežleitnants Edgars Allers.



Šāda sveču nolikšana jau kļuvusi par tradīciju Baltijas aizsardzības kolledžas studentu un darbinieku vidū, kurā piedalās ne tikai tās studenti, bet arī darbinieki ar ģimene locekļiem.

\*\*\*

### DV Adelaides nodaļas Lāčplēšu piemiņas sarīkojums

Priekšnieces Dr. Ilgas Vēveres uzrunai sekoja Prāv. Dr. Jāņa Priedkalna svētruna, kuŗā viņš mudināja vienmēr atzīt un paust Latvijas karavīru varonību, īpaši leģionāru, kaut gan nelabvēļi cenšas leģionāru vārdu apmelnot.



**Karoga sardze. Karognesējs Agris Ezeriņš; karoga sardze – vanadžu kopas vadītāja Ilze Mūsiņa un atv. majors Juris Ābols // Foto: Pēteris Strazds**

\*\*\*

### Valsts svētku nedēļā visos novados plīvo Latvijas karogi

Lai raisītu svētku noskaņu un izceltu Latvijas dabas un ainavu krāšņumu gada pelēkākajā laikā, Dabas aizsardzības pārvalde (DAP) skatu torņos visā Latvijā valsts svētku nedēļā pacēlusi valsts karogus, informēja DAP pārstāve Maija Rēna.



Latvijas daba ir unikāla, un karogu plīvošanas vietas izvēlētas, lai akcentētu šīs nepastāšas dabas teritorijas. Piemēram, Lielā Liepukalna karogs pacelts 323 metrus virs jūras līmeņa – ieskaitot paša kalna 289 augstuma metrus un 34 metrus augsto skatu torni. Kolkā karogs plīvo vietā, kur satiekas Dižjūra un Mazjūra, Kristiņkrūga skatu torņa karogs sveicina no Latvijā lielākā purva, bet Randu pļavu tornis izceļ neparasto piekrastes ainavu ar putniem nozīmīgajām Randu pļavām. Ka-

rogi plīvo 12 skatu torņos īpaši aizsargājamās dabas teritorijās visā Latvijā – dabas liegumā Randu pļavas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā, aizsargājamo ainavu apvidū "Veclaicene", dabas liegumā "Burtņieku ezera pļavas", aizsargājamo ainavu apvidū "Ziemeļgauja", Slīteres Nacionālajā parkā, Teiču dabas rezervātā, dabas parkā "Daugavas loki", Rāznas Nacionālajā parkā, dabas liegumā "Liepājas ezers" un Ķemeru Nacionālajā parkā.

\*\*\*

### Latvijā izstrādā antibakteriālu caurspīdīgu pārklājumu ekrāniem

Latvijas zinātnieki izstrādā antibakteriālu caurspīdīgu pārklājumu ekrāniem, kas nākotnē varētu palīdzēt cīnīties ar Covid-19 un citiem vīrusiem. Šobrīd to izstrādā Latvijas Universitātes (LU) Cietvielu fizikas institūtā kopā ar Mikrobioloģijas laboratoriju un Biomedicīnas pētījumu un studiju centru, kā arī Rīgas Tehnisko universitāti.

Mūsdienās gandrīz nekur nevar iztikt bez skārienjutīgiem ekrāniem. Tie ir mūsu telefonos, ūdens automātos un ierīcēs, kuŗas izmantojam, iestājoties rindā, piemēram, bankā. Tomēr visas šīs vietas ir bagātas ar baktērijām un uz tām arī var atrasties vīrusi, tajā skaitā koronavīrusus, kas izraisa Covid-19. Plāno kārtīgu laboratorijas vadītājs Juris Purāns stāsta, ka zinātnieku mērķis ir izveidot caurspīdīgu materiālu. Tad Latvijā radīto jauno pārklājumu, iespējams, nākotnē varētu iestrādāt, piemēram, viedtālrunu ekrānos vai plēvēs, ko uzlīmēt uz telefona.

\*\*\*

### Latvijā ražo sejas maskas

Latvijas inovatīvais sporta aizsargēpējuma ražotājs *Blindsave* pandēmijas laikā uzsācis higiēnas sejas masku ražošanu un šobrīd apgādā vairākus vietējos uzņēmumus.

Masku ražošana uzsākta, pateicoties jau iepriekš ieguldītām investīcijām un papildu ieguldījumi nebija nepieciešami. Masku ražošanā tiek izmantota poliestera un medicīnā izmantojamā materiāla "Standard 100 by OEKO-TEX" kombinācija. Maskas ir mazgājamas 60 grados un tām ir speciāli regulētāji, lai tās piemērotu jebkuram izmēram. Lai arī pandēmijas sākumā visas sejas maskas pārsvārā tika eksportētas uz ASV, kur bija vislielākais saslimušo skaits ar vīrusu, šobrīd, kad valdība ir pieņēmusi lēmumu, ka sejas masku valkāšana publiskās vietās Latvijā ir obligāta, ievērojami ir pieaudzis pieprasījums vietējā tirgū, īpaši uzņēmumu vidū.

\*\*\*

### Piemīn Rubēna bataljona 1944. gada rudens kauju

14. novembrī, aizsardzības ministrs Artis Pabriks viesojās Kuldiģas novadā, lai apmeklētu ikgadējo piemiņas pasākumu, kas vel-



tīts kureliešu leitnanta Roberta Rubēna vadītā bataljona kaujām 1944. gada rudenī.

Piemiņas pasākuma programma sākās Nacionālās pretošanās kustības muzejā Rendā, un pēcāk turpinājās R. Rubēna bataljona apmetnes vietā Usmas pagastā, bataljonam veltītajā muzejā Ugālē un Usmas muižā. Piemiņas pasākumus organizē nodibinājums "Rubēna fonds".

\*\*\*

### Daugavpili atklāts pieminēklis pilsētas atbrīvotājiem

16. novembrī Daugavpili, Slobockā, atklāts pieminēklis Polijas un Latvijas virspavēlniekiem, kuŗu vadībā pirmi 100 gadiem pilsēta atbrīvota no lieliniekiem, aģentūru LETA informēja pašvaldībā. Lai godinātu varoņu piemiņu – maršalus Juzefu Piłsudski un Edvardu Ridzu-Smigļiju un ģenerāļus Jāni Balodi un Pēteri Radziņu, atklāšanā piedalījās pilsētas vadība, Polijas diplomātiskās misijas, Polijas un Latvijas armijas pārstāvji, poļu diasporas aktīvistu un garīdzniecība.



Pašvaldībā skaidroja, ka Romualda Gibovska pieminēklis simbolizē ciešo saikni starp poļu un latviešu tautām, kuŗas atbalstīja viena otru ļoti grūtos laikos – lielajā apjukumā, kas valdīja pēc Pirmā pasaules kara. To uzsvēra arī Polijas vēstniecības Latvijā pagaidu pilnvarotā konsule Malgozata Hejduka-Gromeka, kuŗa piedalījās piemiņas vietas atklāšanā, pauzot prieku par vietējās poļu kopienas aktivitātēm.

\*\*\*

**ASV vēstniecība Latvijai dāvina medicīniskos izolācijas tērpus un kombinezonus.** 16. novembrī, Valsts aizsardzības militāro objektu un iepirkumu centra noliktavā Rīgā, Bikšēres ielā 6, ASV vēstnieks Latvijā Džons Kārvails (*John Carwile*) Latvijas valdībai pasniedza individuālo aizsardzības līdzekļu dāvinājumu – 14 000 medicīniskos izolācijas tērpus un 13 500 kombinezonus.

"Globālās pandēmijas radītais apstākļos sabiedroto sniegtais atbalsts ir būtisks, un mēs to ļoti augstu novērtējam. Šis dāvinājums ir kārtējais apliecinājums labajām attiecībām ar vienu no mūsu ciešākajiem stratēģiskajiem partneriem – ASV," uzsver aizsardzības ministrs Artis Pabriks.

Dāvināto individuālo aizsardzības līdzekļu kopējā vērtība ir aptuveni 135 000 ASV dolāru. Covid-19 globālās pandēmijas ietekmē, tieši šo individuālo aizsardzības līdzekļu iegāde ir izaicinājums visās valstīs. ASV vēstniecības Aizsardzības ministrijas sadarbības birojs Latvijas valsts pārvaldes iestādēm iepriekš ziedoja arī sejas maskas 75 000 dolāru apmērā, dezinfekcijas līdzekļus, sejas vairogus un medicīnas cimdus.

## VĒSTNICĪBU ZIŅAS

**KANADA.** 11. novembrī Latvijas vēstnieks Kanadā Kārlis Eichenbaums un aizsardzības atašējs pulkvedis Agris Ozoliņš, godinot kritušos karavīrus, kā arī visus, kas pilda dienestu, kas iestājās un cinās par brīvību, cieņu un godu, Piemiņas dienā (*Remembrance Day*) nolika vainagu pie Nacionālā Kara memoriāla Otavā.



**ĪRIJA.** Ievērojot Īrijā noteikto ārkārtējo situāciju, Latvijas vēstniecība Īrijā 18. novembrī aicināja uz attālinātām svētku svinībām ar latviešu kopienas biedrību, skolu un māksliniecišķo kopu sagatavotiem priekšnesumiem.

**AZERBAIDŽĀNA.** 16. novembrī Baku ar preses konferences tika atklāts mūsdienu mākslas festivāls "*Maiden Tower. To be a Women. Women for Peace*", kas norisināsies no 16. līdz 24. novembrim. Atzīmējot Latvijas Valsts svētkus, Latvijas vēstniecība organizē festivālu, kas šogad veltīts temai "Sievietes. Miers. Drošība".

\*\*\*

### EP sāk lemt par Ušakova imunitātes atcelšanu

Eiropas Parlaments (EP) sāk skatīt jautājumu par parlamentārās imunitātes atcelšanu Nilam Ušakovam (*Saskaņa*), lai prokurātūra pret viņu varētu sākt kriminālvajāšanu.

Taču šis Briselē solās būt visai ilg process. Pēc Ušakova uzklaušanās EP Juridiskā komiteja aizsūtīta durvīm vienosies par ieteikumu parlamentam – vai šo pieprasījumu apstiprināt vai noraidīt. Parlaments par to balsos plenārsēdē ar vienkāršu balsu vairākumu. Pat pēc imunitātes atcelšanas Ušakovs saglabās Eiroparlamenta deputāta pilnvaras, jo tās ir Latvijas valsts piešķirtas pilnvaras viņam kā eiroparlamentārietim un tās neviena cita iestāde nevar atņemt.

\*\*\*

### Mūzikālā Latvija attēlos

Izdevniecībā *Laika grāmata* klajā nācis fotoalbums "Mūzikālā Latvija attēlos: orķestri, diriģenti, solisti". Albumu pēc savulaik populārā 1930. gada Jēkaba Vitoliņa un Roberta Krodera izdevuma "Latvju skaņu mākslinieku portrejas" parauga veidojis kādreizējais Rakstniecības un mūzikas muzeja Mūzikas nodaļas vadītājs Elmārs Zemovičs. Jaunajā albumā fotoattēlos ar īsu informāciju redzami ievērojamākie 20. gadsimta Latvijas simfoniskie orķestri, to diriģenti, viesdiriģenti, vietējie un aizrobežu solisti, kuŗi kopā ar šim kopām sadarbojušies līdz 1944. gadam.

\*\*\*

### Zemessardzes orķestris un reperis R.2.R.S.

izdod singlu un publicē video dziesmai "Mūsu zeme", kas veltīts Lāčplēšu dienai un Latvijas Republikas proklamēšanas 102. gadadienai, informēja Zemessardzes orķestra pārstāvji.

Dziesmas "Mūsu zeme" mūziku radījuši komponiste, Zemessardzes orķestra mūziķe Inga Meijere, bet teksta autori ir Artūrs Strēlnieks un Jānis Vēbersts. Dziesmu ieskaņojuši solisti – dziedātāja, Zemessardzes orķestra mūziķe Luīze Krasta un repa mākslinieks Artūrs Strēlnieks ar skatuves vārdu R.2.R.S., kuŗš ikdienā ir Militārās policijas karavīrs. Pavadijumu ieskaņojuši Zemessardzes orķestris Nacionālo bruņoto spēku Galvenā diriģenta un Zemessardzes orķestra priekšnieka kap-

teiņa Anda Kareļa vadībā, kā arī Zemessardzes koris "Stars" vecākā zemessarga Ārija Šķepasta vadībā.

\*\*\*

### Ziņas īsumā

- Vien piecas dienas pirms Zolitūdes traģēdijas septītās gadskārtas beidzot sagaidīts Zolitūdes traģēdijas krimināllietas tiesas pilnais spriedums. Ņemot vērā, ka šī ir Latvijas vēsturē apjomīgākā un sarežģītākā krimināllietā, tās iztiesāšanas gaitai un iznākumam tika pievērsta pastiprināta uzmanība, un spriedumā lemtais pārsteidza daudzus. Par vainīgu atzīts apsūdzētais ēkas būvzinātnieks **Ivars Sergets**, kuŗam piespriesti seši gadi cietumā. Pārējie astoņi apsūdzētie ir pilnībā attaisnoti.

- VAS "Latvijas pasts" īstenojis pēdējo gadu vērienīgāko modernizācijas projektu un 12. novembrī atklāja **pirmo pilnībā automatizēto sūtījumu šķirošanas līniju**. Jaunā iekārta nodrošinās kvalitatīvāku sūtījumu apstrādi – ātrāku apriti šķirošanas kompleksā un precīzākus datus norēķiniem. Iekārta sniegs iespēju šķirot sūtījumus līdz reizes ātrāk, tā spēš sašķirot 6000 sūtījumu stundā.

- Ilga Šuplinska: **Covid-19** finansējums ļaus atbalstīt **Latvijas vadošos pētniekus**. 107 Latvijas zinātnieki īsteno sabiedrībai būtiskus pētījumus visās zinātnes nozarēs. Fundamentālo un lietišķo pētījumu (FLPP) 2020. gada zinātnieku individuālo projektu iesniegumu atklātajā konkursā tiks financēti 107 projekti visās zinātnes nozaru grupās par kopējo summu 10,74 miljoni eiro.

- 10. novembrī valdība apstiprināja **atbalsta mehānismus** vīrusa izplatību ierobežojošo pasākumu ietekmētajiem nodokļu maksātājiem, tostarp kultūras nozarē. Atbalstam varēs pieteikties gan juridiskas personas – uzņēmumi un nevalstiskās organizācijas, gan fiziskas personas – pašnodarbinātie, individuālie komersanti, autoratlīdzības saņēmēji un patentmaksas maksātāji, kuŗu darbība cietusi pandēmijas izplatībai noteikto ierobežojumu rezultātā.

- Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs **Juris Pūce** (*Attīstībai/Par!*) ir nolēmis demisionēt un par to jau informējis valdības vadītāju Krišjāni Kariņu (*Jaunā Vienotība*).

Ziņas sakopojis **P. Karlsons**

## LAIKU UN VIETU MIJĀS

FRANKS  
GORDONS

Tiklīdz sestdien, 7. novembrī, beidzot izrādījās, ka demokrātu partijas kandidāts ASV prezidenta amatam Džo Baidens ieguvis vairāku ASV pavalstu elektoru 270 balsis, kas automātiski nozīmē, ka viņš uzvarējis un ir ievēlētais (*elected*) Savienoto Valstu prezidents (un pat pārsniedzis šo skaitli, saņemot 283 elektoru balsis), tūdaļ sāka birtin birt apsvēkumi no visas pasaules – kā tas pienākas, kā tas klājas. Izraēlas premjers Benjamins (Bibi) Netanjachu, kuŗš Trampam ir daudz pateicības parādā, gan tikai pēc 12 stundām sadūšojās un apsveica Baidenu.

Un tikai Krievijas Federācijas prezidents Vladimirs Putins atteicās (!) apsveikt Džo Baidenu (Ķīnas prezidents Sji vilcinājās sešas dienas, kamēr apsveica). Putina preses sekretārs Dmitrijs Peskovs paskaidroja, ka esot vēl jānogaida "oficiālie rezultāti", kaut gan visas pasaules pre-

zidenti, premjēri, karaļi un emīri par vēlēšanu iznākumu nešaubījās.

Tīri formāli 14. decembrī elektoru kolleģijas sapulcei būs "jāapzīmogo" rezultāts, 6. janvārī tas pats būs jādara ASV kongresam, taču tik un tā 20. janvārī beidzas Donalds Trampa prezidentūras termiņš, un viņam būs jāizvācas no Baltā nama (un, ja vajadzēs, tikt aizvāktam ar policijas palīdzību.) Vēl divus mēnešus Tramps skaitīsies "klība pīle" (*lame duck*): viņš var pieņemt lēmumus, iecelt vai atcelt ierēdņus, bet tas viss ir provizorisks un grozāms.

Donalds Tramps, kā zināms, jau tūlīt pēc vēlēšanām 3. novembrī pasludināja sevi par uzvarētāju un apsūdzēja "Baidena demokratu" balsu zagšanā, pa pastu iesūtīto balsu viltošanā. Viņš mobilizēja veselu advokātu armiju, kas tiesāsies, cik ilgi vien iespējams.

## Trampa ietiepība, Putina apķērība

Jāzīst, ka apmēram 48 procenti ASV iedzīvotāju balsoja par Trampu, par viņu "stāv un krit" vairumā maz izglītoti baltie vīrieši, tā sauktās "piepilsētu" (*suburban*) māsaimnieces, vairāki miljoni "evangelikāņu", kas akli tic katram Bībeles burtam, zvērīnāti migrācijas pretinieki. Pie reizes atgādināsim, ka Tramps Putinam ir daudz pateicības parādā – par netiešu atbalstu un iejaukšanos viņa labā 2016. gada vēlēšanu kampaņā.

Var manīt, ka Donalds Tramps nojauš, ka spēle zaudēta. Viņš augām dienām pamišus spēlē golfu vai sagumis sēž Baltā nama ēdamistabā un skatās Fox News TV ziņas.

Tā nav nejaušība, ka dažos plakātos, ko vicina priecīgie Baidena piekritēji, rakstīts nevis *Biden – Harris*, bet *Haris – Biden*, jo par viceprezidentu izraudzītā Kamala Harisa, krietni jaunāka par 78 gadus veco Baidenu,

tieslietas pieredzējusi, spēš atvieglot viņam pienākumu nastu un ietekmēt politisku lēmumu pieņemšanu. Tas, ka viņas tēvs ir melnādains imigrants no Jamaikas un māte no Indijas, īpaši "besi" Trampa fanus ne tikai Amerikā...

Trampa ietiepība – un Putina apķērība: tas bija Putins, kuŗš naktī no 9. uz 10. novembri, telefonējis ar Azerbaidžānas prezidentu Ilhamu Alijevu un Armēnijas premjērmīnīstru Nikolū Pašīnanu, panāca "otrā Karabachas kara" izbeigšanu – šis karš sākās 27. septembrī un ilga pusotru mēnesi. Azeru kara spēks jau tuvojas pašpasludinātās Kalnu Karabachas galvaspilsētai Stepanakertai (Hankendi) trīs kilometru attālumā, un šai "otrajai armēņu valstij" jeb Archai draudēja traģisks gals.

Panāktā vienošanas paredz, ka visi Azerbaidžānas rajoni,

kas, sākot ar 1994. gadu veidoja buferjoslu visapkārt armēņu apdzīvotajam bij. Kalnu Karabachas autonomajam apgabalam, jāatdod atpakaļ Azerbaidžānai. Kas attiecas uz visai maziņo šī novada serdi, kuŗas statuss "paliek nenoteikts", tā kļūst par Krievijas protektorātu, kur izvietoti krievu militārie "mierneši" (*mirotvorci*) uz pieciem gadiem, vēl uz pieciem gadiem un tā līdz bezgalībai.

Tātad – Krievijas protektorāts pašā Dienvidkaukaza sirdī! Krievu bruņoto "miernešu" kontingents izvietots, kā zināms, arī Piedņestrā, sargājot staļinistisku korumpantu kliķi. Tāpat Gruzijai atņemtāji Dienvidosetijā.

Noslēgumā vērts atzīmēt, kā Kremliem pietuvinātie publicisti zoboja par rietumnieciski noskaņoto nelaimīgo Armēnijas premjēru Pašīnanu: viņam, lūk, nav pietiekami palīdzējis – uzminiet, kas? – Sorosa fonds...

JURIS  
LORENCIS

Atkal veļu laiks, kad pieminam mūsu varoņus un Latvijas dzimšanas dienu. Covid-19 pandēmijas iespējās ir klūskākas nekā parasti. Atcelti publiskie pasākumi un kaŗaspēka parādes. Un tomēr arī šajā Lāčplēšu dienas vakarā Daugavas krastmalā pulcējās cilvēki. Pie Rīgas pils mūŗa mirdzēja sveču liesmas, Brīvības pieminekļa pakājē gulās ziedi. Katrs no mums atceras savus īpašos Valsts svētkus. Man tādi bija pirms trīsdesmit gadiem, 1990. gada nogalē. Tātad gandrīz pa vidu starp 1990. gada 4. maiju, Neatkarības deklarācijas pieņemšanas brīdi, un 1991. gada 19. augustu, militāro puču Maskavā. Tas bija laiks, kad Latvija valdīja milzīgs garīgs pacēlums, prieks un cerības. Vasarā bija aizvadīti grandiozie Dziesmu un deju svētki, kuŗos pirmo reizi kopā pulcējās latvieši no visas pasaules. Soli pa solim mēs atkarojām savu patstāvību – vismaz toreiz tā likās. Mēs vēl nezinājām, ka priekšā būs Barikādes, ka Maskavā kompartijas, armijas un "čekas" kabinetos jau tiek plānots valsts apvērsums. Bet viss beidzās laimīgi. 1991. gada vasarā pēc tā saucamā Augusta puča izgāšanās padomju impērija sāka brukt kā kāŗu namiņš. Sekoja Baltijas valstu neatkarības atzīšana, bet ar 1991. gada 8. decembra vienošanos Belovežas gāršā, ko parakstīja Baltkrievijas, Krievijas un Ukrainas vadītāji, padomju impērijai tika pielikts punkts. 1991. gada 18. novembrī mēs jau svinējām brīvā Latvija.

Es vēl atceros – Padomju Savienības valsts himnas pirmās

divas rindas latviešu tulkojumā skanēja šādi: "Par brīvu un varenu republikāim mūs pulcēja diženās Krievzemes balss". Bet šis atdzejotums nav īsti precīzs. Patiesībā precīzs burtiskais tulkojums no krievu valodas ir šāds: "lielā Krievzeme mūs vienoja uz mūŗiem". Sazin kādu iemeslu dēļ vārds "uz mūŗiem" latviešu tulkojumā piesardzīgi tikuši aizstāti ar mazliet smalkjūtīgāko "pulcēja". Bet lietas būtību tas nemaina. Padomju valsts bija tikai vēl viens Krievijas iemiesojums, jauna impērijas reinkarnācija, un tas pat netika īpaši slēpts. Un tomēr, neraugoties uz visām "mūŗības" pretenzijām, 1922. gadā dibinātā Padomju Sociālistisko Republiku Savienība pastāvēja vien 49 gadus, nepilnu pusgadsimtu. Latviešu tauta izmantoja brīdi, kad Krievija bija vāja, bet Rietumi – savas varenības zenītā. Bruņošanās sacensība bija izputinājusi Kremļa kasi, veikalos trūka ikdienas preču, tautā brieda neapmierinātība ar kaŗu Afgānistānā. Vienlaikus visa pasaule raudzījās uz ASV kā brīvās pasaules līderi. Valstis nevis izstājās no Eiropas Savienības, kā to tagad dara Lielbritānija, bet gan klausījās pie Eiropas durvīm. Tagad, no laika distances raugoties, mēs saprotam, cik īpaša vēsturiskā laikā esam dzīvojuši. Katru dienu jau impērijas nesabrūk.

Bet kā ir šodien? Nenoteiktība, milzīga, visaptveroša nenoteiktība. Ameriku vājina iekšējie ķīviņi, vienprātības nav arī Eiropā. Rietumi (un tātad arī Latvija) ir saskārušies ar jauniem izaicinājumiem. Tie ir saimnieciskā un

informācijas telpas globalizācija, Ķīnas ietekmes palielināšanās, sabiedrības noslāņošanos un vīdusslāņa izžušana, sabiedrības novecošanās, migrācija, radikālais islāms un ar to saistītais terorisms. Sekas – aug politiskais radikālisms un neticība demokratijai. Visam fonā – klimata izmaiņas un Covid-19 pandēmija. Nenoteiktība valda arī Krievijā. Nu jau vairākus gadus viens no centrālajiem jautājumiem tās iekšpolitikā ir – kas notiks ar Putinu? Vai viņš aizies? Ja aizies, tad kad? Kas nāks vietā? Un visai Latvijai tik būtiskais jautājums – kas notiks ar pašu Krieviju? Uz kuriem tā virzās? Ko tā grib? Dīemžēl Krievija joprojām domā impēriskās kategorijās. Ne velti Putins ir izteicies, ka Padomju Savienības sabrukums esot "20. gadsimta lielāka ģeopolitiskā katastrofa". Soli pa solim tā mēģina atjaunot kādreizējo varenību un ietekmi, ko visai uzskatāmi pierādīja nesenie notikumi Kaukāzā. Tas skan paradoksāli, bet vienīgais uzvarētājs nesenaļā Armēnijas-Azerbaidžānas karā ir Krievija. 9. novembrī Armēnijas, Azerbaidžānas un Krievijas vadītāji parakstīja vienošanos par kaŗadarbības pārtraukšanu Kalnu Karabachā, miera nodrošināšanai šajā armēņu kontrolētajā, bet Azerbaidžānai piederošajā reģionā ievests Krievijas kara spēks. Krievijas militārās bāzes jau atrodas Armēnijā, Baltkrievijā, Kazachstanā, Kirgizstanā un Tadžikistanā. Vēl vairākās vietās Krievijas kara spēks atrodas nelikumīgi – Moldovas, Gruzijas un Ukrainas anektētajās

(Krima) vai okupētajās (Piedņestra, Abhāzija, Dienvidosetija, Donbass) teritorijās. Tagad krievu kaŗavīri ievesti arī Azerbaidžānā. Pagaidām uz pieciem gadiem. Bet, kā mēdz jokot, – nekas nav ilglaicīgāks par "pagaidām". Ja mēs paraugāms uz bijušās padomju impērijas karti, tad redzam, ka Krievijas bruņoto spēku šodien nav tikai piecās valstīs – Latvijā, Lietuvā, Igaunijā, Uzbekistanā un Turkmenistanā. Tātad vietās, kur valda demokrātija vai tieši otrādi – absolūts autoritārisms, vēl brutālāks režīms nekā pašā Krievijā. Un ir tikai simboliski, ka 10. novembrī, dienā, kad Krievijas kaŗavīri iemaršēja Azerbaidžānā, vienā no Turkmenistanas galvaspilsētās Ašhabadas centrālajiem laukumiem tika uzstādīta gigantiska, sešus metrus augsta, tīrā zeltā atlieta suņa skulptūra. Prezidentam Gur-

bangulī Berdimuhamedovam ļoti patīkot alabaji, īpašā Vidusāzijas aitu suņa suga. Tas notiek zemē, kur atrodas ceturtā daļa patlaban atklāto dabasgāzes iegulu no mūsu planētas. Valstī, kur vidējā alga ir tikai 230 ASV dolāri mēnesī, vidējā vecuma pensija – ap 90 ASV dolāri mēnesī. Ja mēs dzīvotu padomju laikos, šajā vietā visdrīzāk atrastos kāds Ļeņina piemineklis. Tiesa, komunistu vadoņi bija pieticīgāki, zelta vietā izvēlētos metālu vai akmeni. Jauni laiki, jauni tikumi, jauni ideāli. Granitā kalta Ļeņina vietā – zelta suns! Kārlis Markss esot teicis, ka vēsture atkārtos divreiz – pirmo reizi kā traģēdija, otro reizi kā farss. Šoreiz nāksies viņam piekrist. Un pateikties Dievam par Latvijai dāvāto iespēju izrauties no tumsas un melu impērijas.

## Veļu laika pārdomas

ZIŅAS	BIZNESĀ PORTĀLS NOZARE.LV	ARHĪVS	APSKATI
PR SERVICE	MEDIJU MONITORINGS	TULKOJUMI	FOTO UN VIDEO

Marijas iela 2, Rīga, LV – 1502  
 marketing@leta.lv  
 +371 – 672 225 09  
 www.leta.lv

## LAIKA GRĀMATAS JAUNUMS

# Par ko dzied Ventas vālodze?

Citi audzē tulpes un nelķes, /es audzēju vārdus, /...pilnus mirzošas rītausmas rāsas /un lapās paslēptas senatnes smaržas – tā dzejniece Karmena Kurzemiece raksta veltījuma dzejoli *Dzimtenes dzejniecei*. Taču šis rindas precīzi raksturo viņu pašu – sievieti, par kādu mēdz

apņēmu un spēku (*Caur asfaltu ziedam ir jāzaug, /...caur skaistuma ilgām un slāpēm...*). Kad autorei vaicāju, kāpēc savam dzejnieces vārdam izraudzījusi tieši Karmenu, viņa atbildēja, ka *carmen* latīņu valodā nozīmē gan dziesmu, gan arī dzejoli. Bet es biju nodomājusi, ka

dzejnieces daiļradē allaž bijusi īpaša vieta, vislielākā, visnozīmīgākā.

Par dzejnieces uzvārdu – Kurzemiece gan nav nekādu jautājumu. Nākusi no kurzemnieku cilts, ar saknēm Kuldīgā, kur skolojies, audzis un strādājis viņas tēvs Mārtiņš Kalns, dzimis

mantojumu atstājis dziļu dzimtās zemes un tās cilvēku mīlestību. Viņa to rūpīgi glabājusi un kopusi visus garos trimdas gadus, lai kopš atgriešanās Latvijā 2003. gadā to izbaudītu un izjustu pilnām. Te tapuši arī daudzi viņas dzejoli, veltīti Kurzemei un Kuldīgai, – viņas silta un sirsniņa

„Ne gremdēšanās pagātnes dārzos, bet tagadnes lietu un būtību skatīšana ir dominējošā viņas lirikā,” pēc pirmā dzejoļu krājuma „Dzīpari” (1969) klajā nākšanas rakstīja Gundars Pļavkalns laikrakstā *Austrālijas Latvietis*. Neapšaubāmi šo plašo skatījumu veidojusi dzejnieces izcilā izglītība – viņa ir viena no tām nedaudzajām latvietēm, kas studējusi Sorbonnā. Cita starpā – viņas maģistra darbs ir par Provansas dzejnieku Frederiku Mistrālu. „Parīzes garša”, franču šķelmīgais vieglums joprojām ieskanas arī viņas dzejas rindās un, kā man šķiet, atstājis pēdas viņas personībā, kas brīžiem šķiet tik tāla no praktiskās dzīves rūpēm...

Ir tik interesanti vērot, kā Silkalnu pāris – Selga un Eduards pastaigājas pa Valdemāra ielu Rīgā: viņa – tecinūs, viņš – rimti un lēnām, kā sargājot. Šai inteliģentajā un izglītotajā tandēmā arī izauguši augsti skoloti bērni – mūziķis Nils un ārlietu speciāliste Solveiga. Tieši Eduarda, kā literātūrkritiķa un rakstnieka, un arī bērnu nopelns ir tas, ka aizvadīto gadu desmitu dzeju autore sadūšojās sakopot un izdot šai krājumā.

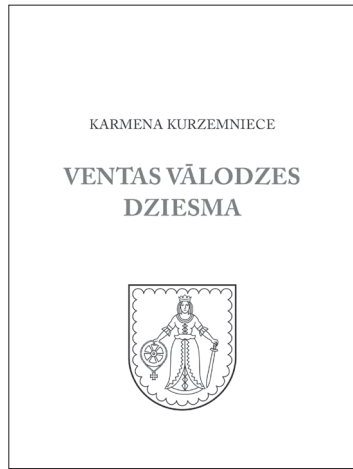
*Ja dzintaru pret sauli tur, /tas gaismas kūļos starus raisa, /...tas saulaināks par sauli laistās, /tam vara uzburt dzirksteli...*

Lai top!

LIGITA KOVTUNA,  
izdevēja



Karmena Kurzemiece



teikt – „viņai nav vecuma”, jo, neskatoties uz gadskaitļiem biografijā, viņai ir tik raksturīgs gaišs izbrīns un neveltota interese par visu, kas notiek visapkārt un cilvēkos. Par to, ka dzīvē ir pieredzēts un izjūsts daudz, ļoti daudz, atklāj viņas dzejoli, un tajos izlasām gan sāpes (... *ik šķiedra manī ik vakaru brēc, /lai sniegbaltā svītra karogā, /kas asiņu sarkanās strēles šķir, /ne sprīdi tālāk vairs nesarūk...*), gan smeldzi (*Klaudz bruģakmens, /spīķeros kaijas kliez. /Kāpēc man liktens pa Rīgu iet liedz?*), gan

viņa to patapinājusi no temperamentīgās spānietes Karmenas, jo kaisme iedegas arī dzejnieces rindās. Viņa spēj uzsaukt „remdenajiem” – *reiz arī tevi vārdā sauks, no tevis prasīs tavu tiesu un – Ko gaidi? Brāzmas pasaulei pāri kad iet...*

Bet pāri visam ir mīlestība – uz savu zemi, savu tautu, uz Visaugstāko. Karmenas dvēsele dzied uz Viņu, dzied, lūdzot un slavējot. Lielākā daļa dzejoļu šajā krājumā ir dziesmas, kas veltītas „tam spēkam, kas mūs var dziedināt”. Reliģiskajiem motīviem

## ES ESMU SAVĀ VALODĀ

*Es esmu savā senču valodā  
kā vecāsmātes lielajā lakatā,  
kā viņas košajā suitu seģenē  
no galvas līdz kājām ietinusies,  
un man ir tik silti un labi.  
Kad diendienā spēcīgi austrenis pūš  
un gājēju gandrīz no kājām grūž,  
es tajā kā sendienās satinās,  
lai no ļaunā vilka paslēptos...  
Šī seģene, paaudžu paaudzēs  
dziesmotiem dzīpariem rakstīta,  
ar mūžsenām zintīm caurausta  
un daiļuma bārktīnām rotāta,  
sevī sen aizmirstu gudrību slēpj,  
ka tautas tikums ir nemirstīgs.*

Kuldīgas novada Kurmāles „Segļos”. Literāts, leģionārs, savulaik pilsētas valdes sekretārs, kuŗš savai meitai kā neatņemamu

atzišanās mīlestībā tam zemes stūrim, kam vienmēr bijusi sava vieta viņas sirdī. Tas, kas bijis grūts un sāpējis, „paslēpts lapās...”

## Dzīve un māksla taču turpinās

### Režisore Linda Olte intervijā Elizabetei Ludvikai

Linda ir režisore vairākām dokumentālām filmām (“leelpot”, “Kliedz”, “Nora”, “Jānis. Elza. Mīlas grāmata”, “Rožentāls. Septiņi” un citas), kopš 2004. gada aktīvi darbojusies Latvijas Televīzijā, veidojot raidījumu “100 gramu kultūras”. Lindas topošā spēlfilma “Māsas” ieguvusi Itālijas un Baltijas kopražojumu attīstības balvu. Linda ar vīru audzina divus dēlus – 14 un sešus gadus vecus un šobrīd, tāpat kā citi pasaulē, sakarā ar pandēmiju pavada kļūdas dienas laukos, prom no Rīgas. (saruna notiek pa Skype – Elizabete ir Hamiltonā, Linda – laukos Latvijā.)

**Kā turaties šajā izolācijas laikā?**

Vakar aizlaidāmie prom no Rīgas! Mēs pirms gadiem sešiem iegādājāmies lauku mājas. Man liekas, laukos vienmēr valda harmonija, kurpretim Rīgā ir stress. Man pašai arī! Vēl pirms braukšanas uz laukiem es ar riteni aizbraucu uz Āgenskalna tirgu nopirkt kādus produktus. Atgriezusies mājās, attapos, ka esmu atstājusi turpat pie letes visus sierus, ko biju nopirkusi... Nekas cits neatlika, kā sēsties atpakaļ uz riteņa un braukt pakaļ. Šobrīd ļoti izbaudu lauku mieru.

**Kā tavš vīrs vērtē tavu darbu?**

Mans vīrs pēc profesijas ir ģeogrāfiskās informācijas sistēmas speciālists. Bet viņš ir arī pirmais, kam es rādu savas filmas. Viņš man tiešām ir tāds pirmais “filtrs” un kritiķis. Ja viņam kā skatītājam patīk un neliekas garlaicīgi, tad es varu būt pārliecināta, ka arī citi skatīsies ar aizrautību.

**Kā tev radās šī ideja par filmu “Māsas”?**

Filmas scenārija ideja radās, braucot mājās no Berlīnes filmu festivāla. Vēl biju tadā festivāla izjūtu eiforijā un iespaidā. Sākumā iedomājos, ka gribētu veidot dokumentālu filmu par bērniem, kas no bērnu nama tiek adoptēti, sekot viņu turpmākai dzīvei: kā viņi satiek savu jauko ģimeni, kādas pārmaiņas pārdzīvo, kā viss notiek tai jaunajā dzīvē?

**Kāpēc tieši filmu par bērnu nama bērniem?**

Es nezinu! Man laikam jau sen sirdī ir ielikts tāds aicinājums – palīdzēt bērniem, kam nav pašiem savas ģimenes. Es tiešām nezinu, kāpēc tas tā gadījies, jo es pati esmu uzaugusi ģimenē, kuŗā man nekad nav trūcis mīlestības. No sešpadsmit gadu vecuma vairākas reizes brīvprātīgi piedalījos nometnēs “Misijas pakāpieni”,

### UZZINĀI

Filma ir par divām māsām, kas uzaugušas bērnu namā; vecākajai jau bija 12 gadi, kad kāda ģimene no ASV piesakās viņas abas adoptēt. Apmēram tajā pašā laikā arī māsu bioloģiskā māte tiek izlaista no cietuma un meitenes māti satiek. Bet māte pati ir augusi bērnu namā un nemāk par meitenēm rūpēties. Divpadsmitgadīgajai Anastasijai ir jāizvēlas, ko darīt: vai doties jaunā dzīvē uz Ameriku, vai palikt Latvijā. Filma saņēmusi Latviešu Fonda atbalstu.

kas bija nometnes bērnu nama bērniem. Vēlāk mēs vienu gadu ņēmām vienu puisīti no bērnu nama pie sevis un ieguvām tā saucamo “viesģimenes” statusu. Varbūt tāpēc arī jūtu līdztiem, kam ir bijis mīlestības trūkums. Diemžēl Latvijā vēl arvien ir tuvu pie tūkstoš bērniem, kas mīt bērnu namos.

**Tātad – filmas sākums bija dokumentāls, bet tagad tomēr top mākslas filma “Māsas”, nevis dokumentāla filma?**

Tad, kad es jau biju pavadījusi



labu laiku, sekojot diviem bērniem no bērnu nama (īstenībā tie ir brālis un māsa, bet filmā es stāstu par divām māsām), iepazīnusi, sākusī intervēt audzinātājas un bērnu potenciālos vecākus, tad es sapratu, ka, veidojot dokumentālu filmu, es ļoti riskēšu. Jo bija arī dažādi ētiskas dabas jautājumi, ko būtu bijis grūti atrisināt. Piemēram, atklāt šo bērnu identitātes, riskējot ar viņu turpmākām dzīvēm, utt. Bet, tā kā šis dzīves stāsts bija emocionāli ļoti spēcīgs un mani patiesi uzrunāja, es izvēlējos filmu turpināt veidot kā mākslas filmu, nevis dokumentālo filmu.

**Bet tev līdz šim nav bijusi pieredze ar mākslas filmām. Vai šī**

**ir debija mākslas filmu žanrā?**

Jā, tā ir, kaut gan visas manas dokumentālās filmas arī ir bijušas tādas “mākslinieciski dokumentālas” (“Jānis. Elza. Mīlas grāmata”, “Nora”). Es savās dokumentālajās filmās arī vienmēr aicinu filmēties aktierus, kas tad spēlē filmas varoņu lomas. Man īstenībā patīk tā mazliet jaukt tos žanrus, žonglējot starp aktieru filmēšanu un dokumentāliem dzīves stāstiem. Kas attiecas uz filmu “Māsas”, mums gāja ļoti interesanti, kamēr atradām aktrisi galvenajai varonei. Uz kastingu pieteicās aptuveni 1500 meiteņu! Gribēju atrast meiteni, kas iespējami dabīgi varētu notēlot filmā vecāko no māsām – Anastasiju.

# Mēs esam Saules pusē

## Latvijas Republikas Saeimas priekšsēde Ināra Mūrniece intervijā Ligitai Kovtunai

**Vispirms par pašu svarīgāko – kā ASV prezidenta vēlēšanas atsauksies uz Latviju?**

ASV vienmēr bijis Latvijas nozīmīgākais stratēģiskais partneris, mūsu valstij svarīgākais sabiedrotais aizsardzības un drošības ziņā. Šā gada sākumā kopā ar Baltijas valstu un Polijas parlamentu priekšsēžiem un deputātiem biju vizītē ASV, kur tikāmies ar vairākiem kongresmeņiem kā no republikāņu, tā demokrātu partijām, arī ar Pārštāvju palātas spikeri Nensiju Pelosi, ar mērķi runāt tieši par mūsu reģiona galveno prioritāti – drošības jautājumiem. Šī vizīte man ir ļoti spilgtā atmiņā, pirmām kārtām ar to patikamo atziņu, cik labi informēti bija kā kongresmeņi tā arī Pelosi kundze par Latviju, Baltiju un Poliju. Līdz vismalkākajām niansēm. Līdz ar to radās pārlicība, ka amerikāņi ir un būs klātesoši un gatavi palīdzēt sargāt mūsu reģionu. Tas šobrīd ir vissvarīgākais, jo tas, kas notiek Austrumos aiz mūsu robežām, ir ļoti satraucoši, tur ir ļoti nemierīgi laiki. Tāpēc ir būtiski, ka ASV karavīri kopā ar Kanadas un citu valstu spēkiem ir klātesoši mūsu reģionā. Pats svarīgākais šobrīd ir un paliek tas, lai Latvijā būtu stabilitāte un demokrātija.

Izmantojot izdevību vēlos izteikt patiesu cieņu un pateicību tiem ārvalstīs mītošajiem tautiešiem – Amerikā, Kanadā, Austrālijā, Eiropas valstīs –, kas daudz un gluži praktiski strādā, lai palīdzētu Latvijai. Lai pieminam, piemēram, ALAs Ārlietu nozares un JBANK – Apvienotās Baltiešu nacionālās komitejas Amerikā darbu, rīkojot akcijas, lai organizēti uzrunātu ASV, neatļaujot atslābt tās uzmanībai attiecībā uz drošību mūsu reģionā. Liels paldies kā PBLA un tās dalīborganizācijām, kas turklāt spējušas mainīties līdzīkam, kļūstot par modernu organizētu spēku, kas iestājas par Latvijas drošību. Un paldies ikvienam ārzemēs mītošajam tautietim, kas glabā un sargā mūsu valodu, kultūras mantojumu, savu identitāti, tādējādi paplašinot Latvijas valsts robežas pasaulē!

Runājot par latviešu valodu, – varu iedomāties, ka jūsu žurnālistes dvēsele uzgavilēja, kad mūsu Valsts prezidents aicināja 15. oktobrī atzīmēt kā Valsts valodas dienu. Pirms iesaistīšanās politikā bijāt *Latvijas Avīzes* žurnāliste, kas daudz rakstīja tieši par latviešu valodas kā valsts valodas jautājumiem.

Joprojām mana sirds nav mierīga par mūsu valodas likteni, un ar to nedomāju tikai tās lietojumu, bet arī attīstību un pilnveidošanos. Līdz ar jauno tehnoloģiju ienākšanu mūsu dzīvē valoda kļūst aizvien vienkāršāka, tā noplacinās un ir ļoti svarīgi, lai tā neapstātos savā attīstībā. Īpaši bažīgu mani dara tas, ka brīžiem šķiet – valodas mugurkauls nav gana stingrs. Laikā, kad notika referendums par latviešu valodu

kā vienīgo valsts valodu, mēs bijām tik vienoti, ka likās – tas mugurkauls ir stingrs diezgan. Bet ... vai nav tā, ka ļaujoties lejupslidei, līdzīgi, kā rāpjosies Stikla kalnā? Atliek vien apstāties uz mirkli, nedarīt neko un – šļūkam atpakaļ? Domāju, ka atkal ir pienācis brīdis, kad jāsaņem. Egila Levita iniciatīva nāca istajā brīdī.

dažāda... Protams, vēlētos redzēt vairāk augstas raudzes žurnālistikas. Tas ir šobrīd aktuālā termina “medijpratība” pamats. Ar nostalgiju domāju par žurnālistikas žanru publicistiku, kas sāk izzust. Šai žanrā vislabāk iespējams arī kopt un kultivēt valodu, bet – sabiedrība ir sākusi pierast pie īsām ziņām, ko piedāvā internets, un lielākā

Pirmām kārtām – ir pieņemts lēmums par 8,3 miljonu eiro ieguldījumu, lai sabiedriskie mediji – Radio, TV u. c. “izietu” no reklāmas tirgus, proti, lai tie nebūtu nodarbināti ar saimnieciskās dabas pienākumiem, tādējādi atbrīvojot laiku un iespējas kvalitatīva, neatkarīga satura veidošanai. Finiša taisnē ir Sabiedrisko mediju likuma pie-

paturēt prātā mūsu valsts vērtību telpu.

Politika ir un paliek kompromisu māksla, taču galvenais ir paturēt prātā, ka viss, ko darām ir mūsu Latvijas labā. Latvija ir mūsu ideālais mērķis.

**Kā jūs personīgi uzlādējat savas “garīgās baterijas” šai sarežģītajā laikā? Iepriekš bieži bijāt satiekama, piemēram, simfoniskās mūzikas koncertos...**

To man ļoti pietrūkst! Koncerti bija neatņemama manas dzīves sastāvdaļa pēc darbdienas Saeimā. Pēdējā laikā biju “atklājusi” latviešu klasikus, kā Jāni Ivanovu, tā jaunlaiku, piemēram, Pēteri Vasku. Interesanti, ka pēc gadu pieredzes tajos saklausu daudz jauna. Tāpat arī literatūrā – pēdējā laikā īpaši daudz pārlasu iepriekš lasītās grāmatas, jo man patik izbaudīt to jauko sajūtu, kas rodas ar citu, gadu gaitā iegūtas pieredzes skatu. Šobrīd kārtējo reizi pārlasu Tomasa Manna “Jāzēpu un viņa brāļus”. Paņēmu no plaukta arī Hermana Heses “Stepes vilku”, bet... noliku vēlākam laikam. No jaunākās latviešu literatūras izlasīju Paula Bankovska “Pasaules vēsturi”, savilku paralēles ar Umberto Eko, un “pēcgarša”, kas radās, neatstāj mani jau ilgāku laiku. Rosināja domas par “latviešu kodolu”, kas ir un paliek tas pats, kas bijis, lai kādas vēstures brāzmas brāztos pāri. Tas ir stiprs, un tas man ir svarīgi.

**Ir Valsts svētku laiks – mītnes zemēs notikums Nr. 1, ko latvieši pasaulē svin, lai cik kuplā skaitā arī izdotos sapulcēties. Šogad būs citādāk, un vairāk nekā jebkad būs vajadzīgi uzmundrinoši vārdi. Ko jūs teiksiet?**

Pirmām kārtām to, ka 18. novembrī vienmēr jutos arī mazliet kā savā pašas dzimšanas dienā – ir tāda īpaša svinīguma izjūta. Es teiktu tā – Valsts svētki ir un paliek pacilātu izjūtu svētki, neskatoties uz to, ka aizvadītais gads ir bijis ļoti sarežģīts, un šie svētki būs pavisam citādi. Bet mēs tomēr esam Saules pusē! Mēs tomēr esam veiksminieki! Padomājiet – mūsu valsts neatkarības gadu skaits ir pārsniedzis nebrīves gadus. Tāpēc aicinu skatīties Saules virzienā! Un negaidīt 1. janvāri, lai uzsāktu kaut ko jaunu – sāksim 18. novembrī par godu Latvijai! Nu, piemēram, iemācīsimies kaut ko jaunu, kādu amatu vai prasmi, izlasīsim grāmatu, kam līdz šim nav pieticis laika... Jo mums jābūt gudriem.



**Ināra Mūrniece: “Valsts svētki ir un paliek pacilātu izjūtu svētki, neskatoties uz to, ka aizvadītais gads ir bijis ļoti sarežģīts, un šie svētki būs pavisam citādi. Bet mēs tomēr esam Saules pusē! Mēs tomēr esam veiksminieki! Padomājiet – mūsu valsts neatkarības gadu skaits ir pārsniedzis nebrīves gadus. Tāpēc aicinu skatīties Saules virzienā! Un negaidīt 1. janvāri, lai uzsāktu kaut ko jaunu – sāksim 18. novembrī par godu Latvijai!”**

**Vai, būdama žurnāliste pēc profesijas, esat ar mieru piekrist, ka žurnālistikas kvalitāte valstī gan pēc informācijas sniegšanas līmeņa, gan valsts valodas lietojuma ir labā kvalitātē?**

Žurnālistikas kvalitāte, tiklab kā kvalitāte it visās sabiedriskās darbības jomās mēdz būt

nelaime ir tā, ka vienkāršiem vārdiem izsakoties, arī doma vienkāršojas. Noplacinās – kā valoda, tā arī doma. Saprotams, ka augstvērtīga žurnālistika nav lēts prieks, taču labā ziņa ir tā, ka valsts sniedz savu atbalstu.

**Ko dara jūsu vadītais likumdevējs, kādi spēcīgi lēmumi ir pieņemti šai ziņā?**

Jau sniegts atbalsts drukātās preses piegādei ar Latvijas Pastu – lai tā sasniegtu pēc iespējas plašāku lasītāju loku.

Un atkal, izmantojot izdevību, vēlos aicināt tautiešus pasaulē vairāk lietot uzticamus, profesionālus medijus, nepaļauties uz tādiem informācijas nesējiem, kas timekļa vidē jauc prātus. Īpaši šobrīd, Covid-19 pandēmijas laikā. Visbiežāk tie darbojas savtīgu interešu vadīti, diemžēl arī, izmantojot tieši tās mūsu dzīves jomas, kur esam visvieglāk ievainojami. Šobrīd – veselības jomā.

**Par kvalitāti runājot, – kā, jūsu prātā, attīstījusies valsts likumdevēja darba kvalitāte? Jūs esat otrā Saeimas priekšsēde atjaunotās neatkarības laikā, kas ievēlta uz otro termiņu (iepriekš – Solvita Āboltiņa; pirmskaņa laikā Pauls Kalniņš četrus sasaukumus bija Saeimas priekšsēdis.**

Protams, darbs kļuvis sarežģītāks, jo šobrīd ir piecas valdību veidojušās partijas iepriekšējo trīs vietā. Asāka kļuvusi opozīcija. Bet mūsu darba rādītājs ir tas, ka cilvēku vērtējumā uzticība Saeimai ir kaut nedaudz, taču augusi. Un vēl – šajā sasaukumā deputāti ir gados jaunāki, mazāk pieredzējuši, taču ar tendenci mācīties un pilnveidoties.

Šie divi gadi ir apliecinājuši, ka 13. Saeima tiešām spēj strādāt ļoti sarežģītos apstākļos, pieņemot svarīgus likumprojektus un, izdarot izvēli, vienmēr

Šī publikācija sagatavota ar Mediju atbalsta fonda finansiālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par publikācijas saturu atbild biedrība “Laiks-BL”

**MAF**  
Mediju atbalsta fonds

# SVEICAM DAUGAVAS VANAGUS VISĀ PASAULĒ!

*Atskats uz sadarbību ar Vītoli fondu*

ANNIJA BULLE

Pirms vairākiem gadu desmitiem tur, tālumā no savas Tēvzemes, kopā pulcējās tie, “kas var jaunu sauli ik dienas vēl sveikt, var strādāt un saņemt un daudz ko vēl veikt”. Toreiz 1945. gadā piedzima **Daugavas Vanagi** (DV) – organizācija, kuŗas viens no galvenajiem mērķiem bija aizstāvēt Latvijas neatkarību un brīvību, stiprināt ticību Latvijas valstij un saglabāt latviešu tautas vienotību. Kad latvieši izklida plašajā pasaulē, Daugavas Vanagu organizācija devās viņiem līdzī, un vārds “*Daugavas Vanagi, sasauksimies!*” gan Austrālijā, gan Rietumeiropā, gan Kanādā un ASV skanēja kā solījums būt vienotiem un nekad neaizmirst savu Tēvzemi.

Šī organizācija ir spējusi pastāvēt, pateicoties daudzu mūsu tautiešu patriotismam un vēlmei ziedot savu laiku un līdzekļus Latvijas labā. Nodibinājums Vītoli fonds ir pateicīgs par ilgtermiņa sadarbību.

Kopš Vītoli fonda dibināšanas ir izveidotas 11 DV nodaļu stipendijas no Austrālijas, Kanadas, Lielbritānijas, ASV, Vācijas. Kopā Latvijas izglītībai ziedots vairāk nekā 1,3 miljoni eiro. Ar vairākām DV nodaļām, vadītājiem aizejot Mūžībā, sadarbība

ir beigusies. Ar pateicību pieminam DV Anglijas fonda priekšsēža Ādolfu Šila un DV Bedfordas nodaļas priekšsēža Jāņa Tauriņa ieguldīto darbu un sniegto atbalstu jauniešiem Latvijā.

2020./2021. g. Vītoli fonds turpina sadarbību ar vairākām DV nodaļām.

Kopš 2004. gada DV Melburnas nodaļa sadarbojas ar Fondu, pateicoties bijušā priekšsēža Aivara Sauliņa viesošanās reizei, kuŗā tika noslēgts līgums par DV Melburnas nodaļas stipendiju dibināšanu. DV Melburnas stipendija ir bijis atbalsts 11 medicīnas studentiem. Esam pateicīgi, ka sadarbība turpinās ar DV Melburnas esošo priekšēdi Jāni Kārklīņu. Vasarā DV Melburnas nodaļas stipendiāte Renāte Ziemele-Lācīte absolvēja medicīnas studijas un rakstīja pateicības vēstuli nodaļas valdei: “Rakstīt vēstuli ir tik emocionāli, ik mirkli riešas asaras acīs, jo manī ir tik liela pateicība sirdī par to, ka palīdzējāt un vienmēr esat bijuši blakus! Katra diena šo sešu gadu laikā ir bijusi ar lielu atbalstu un stimulu iet un darīt, piepildīt savus sapņus. Nešaubos, ka ikviens no stipendiātiem dzīvo ar cerību iegūt pastāvīgus, pietiekamus ienākumus, lai nākotnē varētu palīdzēt kādam,

kuŗš ir bijis tādā pašā situācijā kā es pirms sešiem gadiem, kad bija nepieciešams atbalsts. Pateicoties jums, es redzu un ticu, ka esmu spējīga, ka es varu visu!”

Pirms 14 gadiem 2006. gadā fonda valdes priekšsēdētāja Vita Diķe viesojās Kanādā, kur viņu mīļi uzņēma Atis un Balva Bredovski. Brauciena ietvaros tika noklausīts DV vīru kuŗa 40 gadu jubilejas koncerts un satikts DV Toronto nodaļas toreizējais priekšsēdis Varimants Plūdonis. Toreiz tika dibināts DV Toronto nodaļas stipendijas. Sadarbība turpinās, organizāciju vadot priekšsēdim Atim Bredovskim. Šogad stipendiju saņem trīs jaunieši, kuŗi studē arhitektūru, mechatroniku un būvniecību.

DVM Toronto vanadznes, godinot mūžībā aizgājušo locekli Mariju Viduci, dibināja stipendiju zobārstniecības studentei. Marija Viducis Mūžībā aizgāja 2019. gada 11. janvārī. Toronto viņa pabeidza zobārstniecības studijas un nodibināja ģimeni. Savā dzīves laikā viņa ir sniegusi palīdzību daudziem un to, pateicoties vanadzēm, turpinās arī, aizgājusi Mūžībā.

2010. gadā tika nodibināta DV Kanadas valdes stipendija. Bijušais valdes priekšsēdis Juris Egļitis fondam rakstīja: “Lai sagla-

bātu Latvijas neatkarību, īpaša uzmanība jāpievērš izglītībai, tāpēc no biedru un sabiedrības saziēdotiem līdzekļiem, kā arī testamentāriem novēlējumiem esam izveidojuši DV Kanadas valdes stipendiju.” Septembrī arhitektūras studijas uz sāka Anta Ziediņa no Amatas novada.

Daugavas Vanagu Notinghamas nodaļas stipendiju dibināja tās valde. Stipendijas kārtošanu uzņēmas Krišs Ligērs. Ik gadu nodaļas biedri plaši svin svarīgas atceres dienas un pulcē apkārtnes latviešus. Šogad stipendija piešķirta audiologopēdijas studentei Annijai Anetei Loginai no Balviem.

Arī Adelaides nodaļas vanagi un vanadznes aktīvi atbalsta Vītoli fonda mērķi, dibinot gan nodaļas Vanagu stipendiju zemmessargiem, gan vanadzē – mājturību studējošām studentēm. Paldies par sadarbību Ilgai Vēverei un visiem DV Adelaides nodaļas biedriem!

2019. gadā Guntas Vagars vadībā tika nodibināta Marijas Keņģes piemiņas stipendija. Ierosinājumu saglabāt DV organizācijas vanadzē kustības iedibinātās un mājturības skolu izveidošanas pamatlicējas piemiņu, atbalstījušas arī vanadznes no Pertas, Adelaidas, Kanberas,

Melburnas, Sidnejas, Kanadas, ASV un Latvijas. Stipendija piešķirta Latvijas Universitātes mājturības studentei Armandai Višņovai.

Šogad Fonds izmaksā arī DV Kanberas nodaļas bijušā priekšsēža Edvina Peniķa testamentāro novēlējumu. Edvins Peniķis savas dzīves laikā ziedoja fonda stipendijām, lai atbalstītu vēstures studentus, tāpat arī saņemām DV Kanberas nodaļas ziedoju mju stipendijām studējošiem zemmessargiem. Saglabājot Peniķa dzimtas vērtības un veikto darbu DV Kanberas nodaļā, šogad ar Edvina Peniķa piemiņas stipendijām studē 20 jaunieši visās Latvijas augstskolās.

Latvijas Valsts svētkos vēlam, lai jūsu rindas papildina jaunā paaudze, lai darbs turpinās. Vēlamies pateikties ikvienai DV nodaļai par sadarbību un sveikt tās nodaļas, kuŗas svin dibināšanas gadskārtu! Jūsu darbs ir cildens, jo joprojām tik daudzās pasaules valstīs kopā pulcējas Daugavas Vanagi un vanadznes, lai uzturētu un koptu latvietību, lai daudzīnātu Latvijas vārdu un turpinātu cīnīties par garā brīvu Latviju. Paldies, ka atbalstāt jauniešus Latvijā!



MĀRA CELLE

## Kā es braucu varoņus godināt Piezīmes

Latvijā pienācis rudens. No rītiem gaisma sāk aust tikai pēc septiņiem. Pēcpusdienās satumst jau pēc četriem. Lietus mākoņi nāk un iet. Pa brīžam atspīd saulīte, bet nu jau ar zobiem. Zeme ir kaila. Visas lapas nobirušas, sagrabtas un kaut kur nogādātas. Koki stiepj augšup savus melnos, kaulainos pirkstus. Ir veļu laiks. Laiks arī mūsu Valsts svētkiem.

Bet pirms tam ir Lāčplēšu diena, 11. novembris, kad pieminam un godinām tos, kas cīnījušies par Latvijas brīvību, kas atdevuši savas dzīvības kaujas laukā. Citus gadus notika parāde, ļaudis pulcējās Brāļu kapos un pie Rīgas pils, kur aizdedza tūkstošiem sveču. Šogad pandēmijas dēļ viss ir pavisam citādi – nav parādes, cilvēki tiek aicināti palikt mājās, nedrūzmēties pie pils, tur nenest svečītes, bet iedegt tās savos mājokļos.

Nemot vērā, ka pēdējos gados neesmu bijusi Latvijā šai gada laikā, bet pašreiz te esmu, tomēr gribas būt daļai no šīs svinīgās dienas. Iestājas tumsa. Es klistu viena pa mūsu Mežaparka mājas tukšajām istabām, jo mans vīrs, kādreizējais *Laika* redaktors un līdzstrādnieks Ojārs Celle jau vairāk nekā mēnesi atrodas slimnīcā. Tur es viņu nedrīkst apciemot. Nevienā slimnīcā

neielaiž apmeklētājus. Varam tikai sazvānīties. Ārsti spriež, ka Ojāru drīz varēs laist mājās.

Šovakar gribu aizdegt kādu svečīti. Tā būtu jāliek uz tā loga palodzes, kas raugās uz ielas pusi. Bet mūsu pirms 22 gadiem celtajai mājai nav palodzes – gadījies tāds arhitekts, kuŗam palodzes nelikās svarīgas. Kur likt svečītes? Man ir pāris palieli lukturi, aiz kuŗu stikla sienām var ievietot sveci. Vienu lukturi ar degošu sveci novietoju uz mājas aizmugures lieveņa margas – to var labi redzēt no ielas. Otru nolieku uz sliekšņa mājas priekšā.

Ziņās teica, ka ik vakaru, no sešiem līdz vienpadsmitiem, tiks apgaismots Brīvības piemineklis, kas ir stāvējis tumsā jau daudzus gadus. Tāpat kā Brīvības pieminekli uzcēla par latviešu tautas saziēdotiem līdzekļiem, arī apgaismošanas tehnikas izdevumi nākuši no ziedojumiem. Tā ir bijušā prezidenta Valža Zatlēra ideja, kas nu istenojusies. Varbūt televīzijā rādīs, kā piemineklis atkal mirgo. Bet es gribētu redzēt to dzīvu, savām acīm.

Vai vajadzētu vienai braukt? Vai vajadzētu riskēt... Es nolemju – vajadzētu! Gribu kaut ko darīt, kaut kur būt, kaut ko redzēt. Gribu arī redzēt, vai māju

logos deg svečītes. Eju pa mūsu Mežaparka ielu, kur pa lielai daļai tikai privātmājas – jā, gandrīz visos logos deg svečītes. Mums blakus ēkā iekārtojies Montessori bērnu dārzs. Tur mazie bērni sarūpējuši svečītes un sarindojuši tās gaŗā virknē savas skolas priekšā uz mauriņa. Vēl citur, kur logus aizseguši dzīvzogi, izliktas svečītes zemē uz ietves. Nevienas tās nespārda, neapgāz.

Piestātnē esmu vienīgā. Tumsā, no zverudārza virziena iznirst tramvajs, tam uz pieres plīvo divi sarkanbaltsarkani karodziņi. Tas man atgādina skatu no filmas “Doktors Živago”, kur pa sniegotu Sibīrijas klajumu traucas vilciens, ar citiem plīvojošiem karodziņiem, bet vilcienu vada revolucionārs Streļņikovs. Iespaidīgs skats, kādu ASV neredzēt, jo tur uz vilcienu pierēm neliek karodziņus.

Braucu gaŗām Brāļu kapiem. Tur viss tumsā, kaut Mātes Latvijas tēls tumsā arī esot apgaismots, bet to no tramvaja nevaru redzēt. Tālāk tramvajam jāpiebremzē un jāgaida kāds laiks, kamēr nāk kāds vagona sastāvs pretī, jo nu jau vairāk nekā gadu pieejamas sliedes tikai vienā virzienā pār Brasas tiltu. (Latvijas laikā esot bijis “Brasas tilts”,

komunistu laikos, kāds izlaidis burtu *l* un tā tas palicis.)

Tur sākas Miera iela. Uz vienas dzīvojamās mājas dzeltenām durvīm ar lieliem sarkaniem burtiem uzpindzēti vārdi: IELA IR, MIERA NAV. Tiešām, posmā no Braslas vilciena un tramvaja pietātnes līdz Brīvības bulvārim Miera ielā saraudusies daudz veikaliņu un kafējnīcu, kur caurām dienām apgrozās publika. Pa apaļi kalto akmeņu ielu drāžas spēkrati, motociklisti un velosipēdisti, brauc tramvaji, klaiņo cilvēki – tad jau laikam miera nav...

Veros augstceltnu logos, vai tur ir aizdegtas svečītes. Izskatās, ka ļoti maz. Vai tas nozīmē, ka tur neviens nedzīvo? Varbūt nav palodžu? Varbūt cilvēki nezina par svečītēm, varbūt viņiem vienalga?

Izkāpu pie Operas. Jāpriet mazs gabaliņš gar apstādījumiem. Aiz egļu un citu koku galotnēm pavīd apgaismotais pieminekļa stāvs. Priecīgi iepukstas sirds. Nonāku līdz *Laimas* pulkstenim, no turienes vislabākais skats uz pieminekli. Tam pakājē iedegtas daudzās svečītes, bariņš cilvēku stāv, citi nāk un iet. Es neju pārāk tuvu. Uzņemu fotogrāfiju pa gabalu. Ai, cik skaists un mirdzošs ir šis obelisks! Bija

vērts atbraukt un to apskatīt savām acīm.

Varbūt esmu tieši šeit jau stāvējusi pirms vairāk nekā 75 gadiem kā maza meitene, mātei pie rokas. Pa vidu bijusi trimda, tālāka emigrācija, gaŗa dzīve. Tagad stāvu šeit viena – sirmu galvu, spieķīti rokā. Kur palikuši mani laikabiedri? Tie daudzie kādreiz jaunie puīši un meitenes, ar kuŗiem kopā reiz senos laikos Kalamazū un Sanfrancisko dziedājām latviešu dziesmas līdz rīta gaismai? Sev tuvumā neredzu nevienu pazīstamu seju. Kāpēc tik maz no viņiem atgriezušies savā bērnības zemē? Nevarēja? Negribēja? Nebija lemts? Varbūt taisnība amerikāņu rakstnieka Tomasa Vulfa slavenai grāmatai *You Can't Go Home Again* (Tu nevari atgriezties mājās)?

Ko latviešiem nozīmē šis piemineklis? Ko nozīmē šī diena, šīs svečītes? Jāpadomā par tiem, kuŗus šodien pieminam un godinām. “Uz ežiņas galvu liku/sargāj” savu tēvu zemi./ Labāk manu galvu ņēma./ nekā manu tēvu zemi.” Tik daudz jaunekļu, tik daudz vīru gadu gaitā atdevuši dzīvības, lai mums šodien būtu mūsu brīvā Latvija, lai latvieši atkal un vēl arvien šai dienā varētu nolikt svečītes pie Brīvības pieminekļa...



## FRAGMENTS NO TOPOŠĀS GRĀMATAS

## Un ko nu?!

SILVIJA GRIGULIS DŽONSA

*(Turpinājums no Nr. 43)*

Ugunsdzēsēji laistīja džipa brezenta jumtu, neļaujot dzirkstelēm no gruziem no degošajām ēkām to aizdedzināt. Automašīna likumoja starpa gruvešiem, kas bija sakrituši uz ielām. Par laimi braucamas daļas bija pietiekami platas un caurbraucamas. Reizēm tomēr abiem karavīriem vajadzēja lēkt laukā no mašīnas, lai atbrīvotu džipa jumtu no tur sakritušajiem ķieģeļiem, reizēm mašīnu nācās stumšus stumt pāri sakritušo gruvešu kalniem. Kādā no šādām reizēm viens no karavīriem stipri apdedzināja ausi. Visu atlikušo ceļu viņš turēja savu ausi, piespiedis pie galvas plaukstu, un raudāja no sāpēm. Viņam nebija vairāk par sešpadsmit gadiem.

Beidzot braucēji ieradās pilsētas daļā, kas bija mazāk cietusi. Mūsejos izsēdināja netālu no dzelzceļa stacijas.

## CUKURS IR SALDS

Mēs satikāmies Bornicke (*Börnische*), Berlīnes rietumos.

Pēc šiem smagajiem Berlīnes pārbaudījumiem mans brālis Andrejs smagi saslima ar difteriju. Kļuva skaidrs, ka arī mūsu vecmāmiņai piemetusies tā pati kaite. It kā ar to vēl nebūtu gana, man izsitās pumpas un diagnosticēja masalas. Manam mazajam brālim Viktoram paldies Dievam šīs kaites gāja secen.

Četri no mums bija smagi slikti ar lipīgām slimībām, bet nevienu ārstu nevarēja atrast. Māte izdevās ar vienu parunāt pa telefonu. Ārsts ieteica viņai dezinficēt visas lietas, katru virsmu un durvju rokturi un mēģināt saslimušos izolēt vienu no otra. Andreja un vecmāmiņas kaklu ārsts ieteica turēt siltumā, izmantojot karstu linsēklu apsējus. Uz krāsns mutes restēm tika karsēti arī kartupeļi, tad ar tiem piepildīja zeķes un tina ap

kaklu. Neko citu jau tajos apstākļos nevarēja darīt. Par laimi aptiekāram veikalā vēl bija patlicis aspirīns un balinātājs.

Par mūsu ģimenes problēmām apkārtne izplatījās baumas. Kādā rītā mēs mājās pamodamies un sapratām, ka esam palikuši vieni paši. Saimniece un pārējie īrnieki bija aizgājuši projām, pat neatvadoties. Nebija jau nekāds brīnums, jo kurš gan gribēja saslimt.

Mēs pārceļamies uz saimnieku istabām, un tagad bija iespējama arī ārsta ieteiktā slimnieku izolēšana. Mana māte "šaudījās" no vienas istabas uz otru, no viena slimnieka pie otra. Vecmāmiņa un Andrejs vaidēja lielās sāpēs. Mēs domājām, ka mans brālis neizdzīvos. Vienlaikus turpinājās karš un bombardēšana nebeidzās ne dienu, ne nakti.

Protams, vissvarīgākais bija atrast ko ēdamu. Ārā bija auksts un valdīja haoss. Daudzi cilvēki bija devušies bēgļu gaitās un nekas vairs nestrādāja kā ierasts. Lielākā daļa veikalu bija slēgti, naudai nebija nekādas vērtības. Darbojās tikai preču apmaiņa jeb barters. Tā bartējot, mēs dažreiz saņēmām diezgan neparastas pārtikas preces. Kādu dienu tētis paņēma savu labāko uzvalku, lai to iemainītu pret pārtiku. Toreiz viņš atgriezās ar cukura maisu. Kopš tā laika lielākā daļa mūsu ēdienu bija saldi. Mēs ēdām cukura sviestmaizes, kad bija pieejama maize, un gatavojām irisus konfektes, ja bija piens.

Iespējams, ka cukura saldums mums bija devis papildu enerģiju, jo viens pēc otra mēs atguvāmies no slimības, taču sākās komplikācijas. Man vairs nebija masalas, bet iekaisa ausis, īpaši kreisā, no tās tecēja dzeltenī izdalījumi. Andrejs tik tikko spēja piecelties un ilgi nevarēja staigāt. Tētim viņu visur vajadzēja nēsāt uz rokām. Mūsu vecmāmiņa diezgan ātri un labi atguvās un

vajadzības gadījumā spēja pānest mazo brāli.

Mamma katru dienu devās meklēt jebkāda veida transportu, lai mēs nokļūtu pēc iespējas tālāk uz rietumiem no Berlīnes, cerībā, ka mūs sagūstīs sabiedroto spēki. Bija acimredzams, ka Vācija karu ir zaudējusi. Un tad kādu dienu viņa atgriezās ļoti satraukta.

Jebkurā brīdī – diena vai nakts – mums vajadzēja būt gataviem, lai dotos ceļā. Netālu no meža mamma bija atradusi konvoju, kas gaidīja pavēli pārcelties uz rietumiem. Ja mēs būtu gatavi, kad pienāks šis signāls, viņi mums palīdzētu pārcelties pa izveidoto drošības koridoru. Tā bija liela pretimnākšana no konvoja puses, jo mūsu ģimenē bija bērni, no kuriem viens pat nevarēja staigāt.

Gulēdami drēbēs blakus savām sakravātajām mantām, mēs gaidījām isto brīdi. Signāls pienāca kādā ļoti agrā rīta stundā, kad ārā vēl bija pavisam tumšs. Tētis nesa Andreju, vecmāte – divus gadus veco Viktoru. Mamma un es, drebēdamas no aukstuma gājām aiz viņiem, velkot aiz sevis visu, ko vien varējām. Es neizlaidu no rokām savu lelli Baibu un mazo koferīti, kurā bija iepakotas mantas gadījumam, ja mums nāktos izšķirties.

Karavīri mums palīdzēja ierausties automašīnas kravas kastē un mēs iekārtojāmies tās aizmugurē. Aplūzāmies ar segām un salikām blakus koferus. Vecmāmiņa ar mazo brāli iespieda vadītāja kabinē. Blakus mums kravas automašīnā atradās vēl citi cilvēki, bet mēs sēdējām ne vārda nepārmidami. Automašīna brauca pa lauku ceļiem un mēs noskatījāmies cilvēkus, kas gāja kājām. Daži no viņiem stūma ratus, citi – saiņiem apkrautus velosipēdus vai piekrautus ratiņus. Visi devās vienā virzienā – uz rietumiem. Kādā ceļa

posmā mēs ieraudzījām kareivju kolonnu, iespējams, tie bija karagūstekņi. Man neviens neko nepaskaidroja un es arī nejautu. Visu laiku jutos ļoti izsalkusi un man bija auksti.

Vienā brīdī mūsu kravas automašīna apstājās, un mums sacīja, ka tālāk viņi nevar mūs vest. Bijām pateicīgi, ka esam tikuši cauri koridoram, bet mēs atkal atradāmies ceļa malā, turklāt ar visu savu niecīgo iedzīvi. Prātojām, un ko nu?

## DUŠAS

Izrausūšies no automašīnas kravas kastes, mēs stāvējām krustceļos kaut kur Berlīnes rietumos. Mašīna nogriezās pa labi, atstājot aiz sevis izplūdes gāzu mākonī.

Mums bija līdzīgi vairāki koferi un somas, kurus mēs paslēpām turpat netālu zem dzīvzoga. Bija jāizdomā, kurp doties.

Ziemas vakars bija iestājies ātri, krēsloja. Kāds garāmgājējs mums laipni norādīja virzienu uz kalnā esošo pili, kurā, iespējams, varot uzņemt bēgļus. Devāmies turp, un tad pie horizonta parādījās dažas zemu lidojošas lidmašīnas. Mēs bijām vienīgie uz ceļa, un bija skaidrs, ka esam iespējams apšaudes mērķis. Tētis mani satvēra un burģiski iesveda grāvi blakus ceļam. Vecmāmiņa, kas nesa Viktoru, mirkli pazuda ceļa otrajā pusē. Mans brālis Andrejs, kas pēc savas nesenās slimības vēl nespēja ne skriet, ne pat lāga staigāt, joprojām stāvēja ceļa vidū. Viņš ietiepās, kad mamma viņu histēriski kliedzot rāva projām no ceļa. Šī bija vienīgā reize manā mūžā, kad es redzēju savu mammu, pilnībā izgājušu no rāmjiem. "Tev tas jādara, jāiet! Tikai nestāvi!" viņa kliezda.

Mēs tomēr visi palikām dzīvi un pēc kāda laika turpinājām ceļu.

Pils bija pilna ar vācu karavīriem, un viņi mums lika doties uz nometni, kas atradās turpat

netālu. Kad tur nonācām, bijām priedīgi, jo bēgļu nometne nūdien nebija vissliktākā apmešanās vieta.

Pēc ceļā piedzīvotā mums vispirms vajadzēja savest sevi kārtībā. Mūsu drēbes tika saliktas stieplu grozos un dezinficētas. Kailus kopā ar daudziem citiem cilvēkiem (sievietes un vīriešus atsevišķi) mūs ievada lielā zālē ar dušām, kas bija piestiprinātas tieši pie griestiem. Tās tika ielēgtas pēkšņi un visas reizē. Par laimi ūdens bija remdens – ne pārāk karsts, ne pārāk auksts. Kad bijām šādi noskaloti, mēs iznācām laukā otrā dušas pusē un saņēmām atpakaļ drēbes. Neatceros, vai mums deva arī kaut ko ēdamu. Varbūt. Pēc tam mums ierādīja gulvietas. Ārā jau bija ļoti vēls un pilnīgi satumsis.

Mūs izmitināja koka barakās, kas stāvēja rindā viena aiz otras. To iekšpusē tādās pašās rindās bija izvietotas trīsstāvu un divstāvu gultas. Katrā no tām bija salmu matracis un sega. Lielākā daļa cilvēku jau gulēja, un visas apakšējās gultas bija aizņemtas. Mūsu vecmāmiņa tomēr vienu atrada un paņēma Viktoru pie sevis. Pārējiem nācās samierināties ar augstākajiem stāviem, kas atradās teju pie pašiem griestiem. Andrejs bija jāceļ augšā ar celšanu. Tas viss notika pustumā, jo vienīgā nelielā spuldzīte meta tikai vāju, blāvu gaismu. Diviem zemāk gulošajiem cilvēkiem mūsu rosišanās traucēja un skaidrs, ka viņi bija neapmierināti.

Vēlāk nakti bija dzirdami divvaini trokšņi, bet es biju tik nogurusi, ka tiem nepievērsu nekādu uzmanību. No rīta dzirdēju, ka Andrejam nakts laikā ir noticis negadījums. Cilvēks zem divstāvu gultas bija sajutis, ka kaut kas slapjš list cauri salmu matracim no augšas. Viņš bija piecēlies lādējies un lamājies nepazīstamā valodā.

*(Turpinājums sekos)*

## Anšlava Eglīša un Veronikas Janelsiņas fonda 2020. gada balva

LELDE B. GILMANE

Anšlava Eglīša un Veronikas Janelsiņas fonds piešķir gadskārtēju balvu pārmaiņus literatūrā un mākslā, rakstniekiem un māksliniekiem, kas, dzīvojot ārpus Latvijas, ar saviem darbiem bagātina latviešu moderno mākslu un literatūru, šo mākslu plašākā nozīmē. Balvas lielums ir 20 000 ASV dolaru.

Šī gada mākslas balva tiek piešķirta **Kristai Svalbonas**, atzinībā par viņas arhitektūras/fotografijas/bēgļu dzīves projektu "*Displacement*". (Šis projekts ir plaši aprakstīts timeklī un to var atrast zem viņas un projekta vārdiem.)

Krista stāsta par savu projektu: "Domas par mājām un "dislo-

kāciju" vai spiestu pārvietošanos ir mani vienmēr saistījušas. Es esmu imigrantu bērns, mani vecāki Amerikā ieradās kā bēgļi pēc Otrā pasaules kara. Dzimuši Latvijā un Lietuvā, pēc kara astoņus gadus pavadījuši Vācijas dīpišu nometnēs, pirms viņus ielaida šai zemē. Savā projektā esmu mēģinājusi izsekot šai vēsturei un to sev iztēlot.

Manas ģimenes pārvietošana ir daļa no tautu vēstures, kuŗu ideju par mājām sagrāva politiskās programmas. Manu vecāku mājas bija bezpersoniskas struktūras, kas agrāk tika izmantotas citiem civiliem un militāriem mērķiem, bet pēc kara tajās

izmitināja tūkstošiem bēgļu. Viņi vienmēr uzskatīja šos mājokļus par "pagaidu mitekļiem," un es nekad nesagaidīju, ka pati kādreiz redzēšu šīs ēkas. Pēc intensīvas arhīvu pētīšanas man pavērsās iespēja atrast, apmeklēt un nofotografēt vairākas ēkas bijušajās DP nometņu vietās Vācijā.

Mūsdienās šīs ēkas nespēj vairs mums ko stāstīt par pēckara bēgļu drūmo dzīvi, par bezvalstniekiem ar nezināmu un nedrošu nākotni. Lai labāk izprastu, atzīmētu un godinātu viņu cīņu ar bezcerību, es arhīvos pievērsos Baltijas valstu bēgļu vēstuli kopijām, kuŗas tika

nosūtītas ASV, Kanadas un Anglijas valdībām. Vēstulēs bēgļi lūdza pārtiku, gultas veļu un medikamentus, mēģina izskaidrot skarbo likteni, kas viņus sagaidītu, ja repatriētu uz Padomju Savienību.

Es apvienoju šos sāpīgos stāstus ar DP nometņu fotogrāfijām, izmantojot dedzināšanas metodi, kā atbalsi no kara bēgļu pārciestajām traumām. Beigās šīs ēkas pašas paliek trauslas, kā neatdalāma daļa no tām nestabilām un trauslām dzīvībām, kas viņās mitinājās.

Portreti, kas pievienoti šim darbam, ir no bijušajiem dīpišiem, kuŗi mitinājās manis do-

kumentētās nometnēs. Es esmu ceļojusi pa ASV un Kanadu, fotografējot un ierakstot šo bijušo dīpišu mutvārdu vēstures. Mans mērķis ir ne tikai saglabāt šo vēsturi, bet arī paplašināt tās stāstījumu. Šī dokumentācija un ieraksti ir ļoti svarīgi, jo šī vēsturiskā posma tiešie liecinieki aizvien iet mazumā."

Anšlava Eglīša un Veronikas Janelsiņas fonds apsveic mākslinieci par šo vērtīgo un aizkustinošo darbu. Fonda dibinātājiem – rakstniekam A. Eglītim un gleznotājam V. Janelsiņai arī bija jādzīvo apstākļos un mītnēs, kādas Krista Svalbonas ir iemūžinājusi savā projektā.

# Valsts augstākā atzinība izciliem tautiešiem ārzemēs

Valsts prezidents Egils Levits un Ordeņu kapituls par sevišķiem nopelniem Latvijas valsts labā nolēma:

Iecelt par Triju Zvaigžņu ordeņa virsnieku

- ilggadējo Kanadas latviešu sabiedrisko darbinieku un mecenātu, organizācijas Daugavas Vanagi Toronto nodaļas vadītāju **Ati Otto Bredovskis**;

- komponistu, diriģentu, čellistu un mūzikas pedagogu, Latviešu Dziesmu svētku biedrības Kanadā valdes priekšsēdi, PBLA Kultūras fonda priekšsēdi **Juri Ķeniņu**;

- ilggadējo Latviešu Nacionālās padomes Lielbritānijā izglītības nozares vadītāju **Māri Valdi Pūli**;

- ilggadējo Kanadas latviešu izglītības, kultūras un sabiedrisko darbinieku **Albertu Māri Vītolu**;

Iecelt par Triju Zvaigžņu ordeņa kavalieri

- ilggadējo latviešu sabiedrisko darbinieci Amerikas Savienotajās Valstīs **Rūtu Margareti Beķeri**;

- ilggadējo latviešu izglītības un sabiedrisko darbinieci Amerikas Savienotajās Valstīs un Latvijā **Ingridu Miemi**;

Iecelt par Atzinības krusta komandieri bijušo Latvijas Republikas goda konsuli Ziemeļkalifornijas pavalstī Amerikas Savienotajās Valstīs **Līgu Elizabeti Hoju (Liga Elizabeth Bauer Hoy)**;

Iecelt par Atzinības krusta virsniecēm

- Kanadas latviešu kultūras darbinieci, kultūras menedžeri **Lauru Irēni Adleri**;

- Kanadas latviešu kultūras darbinieci, mūzikas pedagoģi, diriģenti **Brigitu Alku**;

Iecelt par Atzinības krusta kavalieri latviešu altisti un alta spēles pedagoģi Vācijas Federatīvajā Republikā **Andru Ilzi Dārziņu**

*No sirds sveicam!*



Alberts Māris Vītols



Māris Valdis Pūlis



Rūta Margareta Beķere



Atis Otto Bredovskis



Ingrida Mieme



Līga Elizabete Hoja



Juris Ķeniņš



Laura Irēna Adlerē



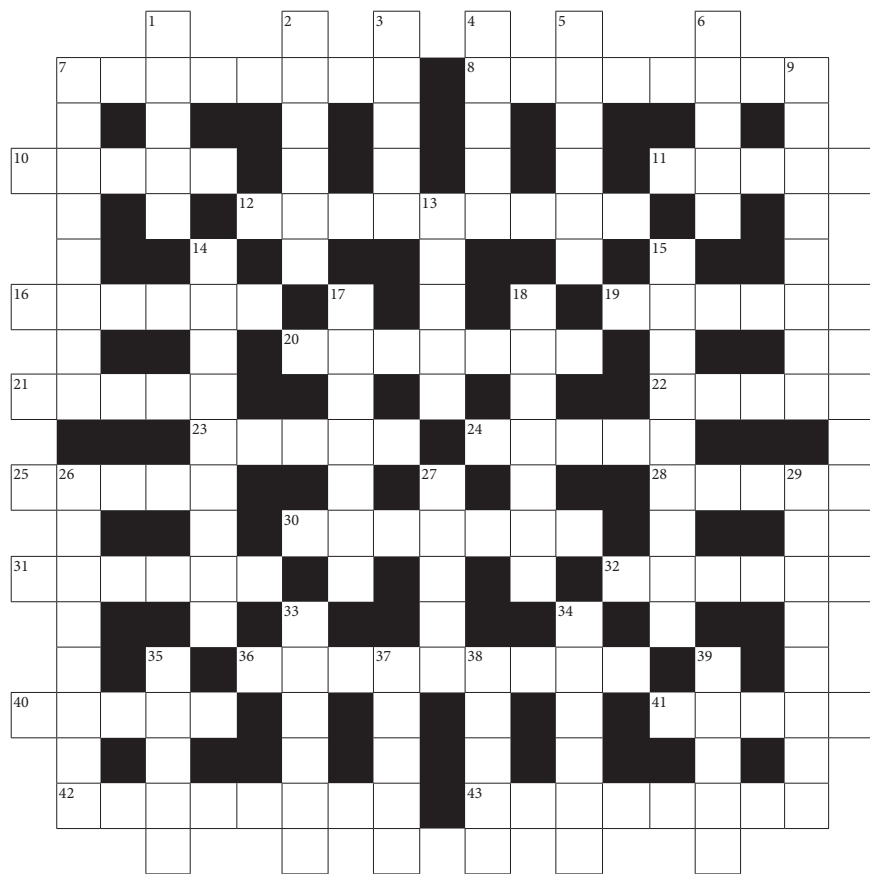
Brigita Alka



Andra Ilze Dārziņa

## KRUSTVĀRDU MĪKLA

Sastādījis KĀRLIS PĒTERSONS



**Līmeniski.** 2. Daiļava. 7. Latviešu dziedātājs (1907-1987). 8. Sermuļu dzimtas dzīvnieks. 9. Apdzīvota vieta Aknīstes novadā. 11. Dreifējošs jūras ledus polārajos ūdens baseinos. 12. Siļķveidīgo kārtas zivis. 13. Stāt! 17. Apdzīvota vieta Kuldīgas novadā. 19. Latviešu rakstniece, literatūrzinātniece (1932-2004). 21. Tirgus laukums un tautas sapulču vieta Senās Grieķijas pilsetās. 23. Sens krievu mūzikas instruments. 24. Mūžzaļš arāliju dzimtas krūms. 25. Dabiska dzeltenīgi brūna minerālkrāsa. 26. Uzmetums tēlotājā mākslā.

28. Augsts stāvspogulis. 29. Franču gleznotājs (1859-1891). 31. Garšviela. 34. Izdomājums, nepareiza ziņa. 38. Gatve. 39. Skatuves deļa. 40. Pilsēta Krimas pussalā. 41. Sala Austrālijas dienvidaustrumu piekrastē.

**Stateniski.** 1. Itāļu dziedātājs (1889-1965). 2. Apdzīvota vieta Pāvilstas novadā. 3. Ventas pieteka. 4. Pilsēta Lietuvas ziemeļaustrumos. 5. Vulkāns Sicīlijā. 6. Austrālijas savvaļas suns. 10. Amarīļu dzimtas augs. 11. Optiska ierīce novērošanai no aizsega. 14. Organismu kopums, kas atrodas ūdens baseina

dzelmē un ko pārvieto ūdens straumes. 15. Neliels pašgājējs kuģis. 16. Dokuments, kas dod tiesības nodarboties ar amatniecību vai tirdzniecību. 18. Pilsēta Francijas rietumos. 19. Sadragāts, salauzts kuģis. 20. Pilsēta Vācijā, Rūrā. 22. Žirafu dzimtas dzīvnieks. 27. Dekoratīvs krustziežu dzimtas augs. 30. Mūza, dzejas sargātāja sengrieķu mitoloģijā. 32. Seno grieķu un romiešu rēķinu galda. 33. Garīdznieki, kas mošejās vada kopīgo lūgšanu. 35. Noslēgts nocietinājums. 36. Strādāt ar stellēm. 37. Ūdens navigācijas zīme.

**Krustvārdu mīklas (Nr. 43) atrisinājums Līmeniski.** 7. Saksauls. 8. Apātiska. 10. Hidra. 11. Farss. 12. Tarantuls. 16. Seklas. 19. Rainis. 20. Kredīts. 21. Velsa. 22. Kūkas. 23. Nieki. 24. Palma. 25. Samīt. 28. Rente. 30. Pagodas. 31. Benina. 32. Kliene. 36. Ceraukste. 40. Usuri. 41. Purns. 42. Spartaks. 43. Staicele.

**Stateniski.** 1. Ekers. 2. Kuslas. 3. Osaka. 4. Karot. 5. Bāzele. 6. Īstas. 7. Smiltene. 9. Austrija. 13. Nauda. 14. Karantīna. 15. Barkarola. 17. Treknas. 18. Atmatas. 26. Ametists. 27. Portu. 29. Tendence. 33. Teikas. 34. Staras. 35. Arkas. 37. Atoss. 38. Kauss. 39. Butes.



Uz salas Daugavā pie Kokneses top Likteņdārzs – gaišas atceres vieta, kur svinēt latviešu tautas izturību un spēku. Tas ir arī Tavas ģimenes un dzimtas Likteņdārzs, veltīts visiem latviešiem, kas 20. gadsimtā gājuši bojā vai cietuši svešu varu dēļ. Likteņdārzs top kopdarbībā un par ziedojumiem, tā atbalstītāju skaits jau pārsniedz 500 tūkstošus. Mūsu nākamais lielais kopdarbs – uzcelt Saieta namu! **Palidzi! Ziedo!**

Nodibinājums "Kokneses fonds"  
Adrese: Lāčplēša iela 75B, Rīga, LV-1011, Latvija  
info@koknesesfonds.lv

Ziedojumiem EUR:  
**AS "Citadele banka"**  
Konts: LV94PARX0015211160001  
SWIFT: PARXLV22

Starpniekbanka ziedojumiem USD:  
**USA CITIBANK, N.A., NEW YORK**  
Konts: 36392149  
SWIFT/BIC: CITIUS33

Vairāk informācijas  
[www.liktenadarzs.lv](http://www.liktenadarzs.lv)



# “Es negribu pazust”

Ar dzejnieci un literātūrzinātnieci **Lalitu Muižnieci**  
sarunājas **Gundega Saulīte**

Lasītāji Latvijā šoruden saņēmuši Lalitas Muižnieces grāmatu, kurā vienos vākos līdzās likti divi ļoti personiski stāsti – “Pēdas” un “Melita Rīgā”. Neliela formāta grāmata ar bezgala dziļu varones pārdzīvojuma atainojumu. Pirmā – “Pēdas” (sarakstīta 1974. gada) – ir atmiņu mozaika, kurā no deviņgadīgas meitenes viedokļa tēloti Latvijas vēstures notikumi – no 1941. gada, kad čekisti uz neatgriešanos aizved tēvu Jūliju Lāci, līdz brīdīm, kad māte, dzejniece Rūta Skujiņa ar abām meitām Lalitu un Māru dodas prom no dzimtenes. Bez emocionālā galvenās varones Dūdas vēstījuma te kopā likti arī fragmenti no autore mātes dienasgrāmatas un tēva vēstulēm mātei, lappušu malās – vēsturiski, dokumentāli un emocionāli komentāri. Tie vienas ģimenes drāmatisko stāstu vērsī traģiskāku, ļaujot apjaust lielas tautas daļas likteni. Savulaik, 1975. gadā, “Pēdas” izdotas apgādā “Ceļinieks” Kanadā.

Otrs darbs “Melita Rīgā” Latvijā bija pazīstams pēc fragmentu publikācijām žurnālā Avots, pilnībā tas tagad izdots pirmo reizi, kaut sarakstīts 1975. gadā. Daļēji dokumentālais darbs ar noliedzamu fantāzijas, ironijas un pat sarkasma klātbūtni rāda galvenās varones (viņa sevi nosauc par Melitu) atkalsatikšanās ar Tēvzemi pēc 30 gadu prombūtnes.



Lalita Muižniece  
Pēdas • Melita Rīgā

Grāmatas pēcvārdā literātūrzinātniece Baiba Krogzeme-Mosgorda raksta: “Labi, ka “Pēdas” un “Melita” nāk pie mums šodien vienos vākos. Tāpēc, ka, kaut literāri unikāls, tas ir viens no daudziem līdzīgiem likteņstāstiem par kara izmisumu, bēgšanu, cerību, saglabāšanos un atgriešanos, kas, skatīts kopā ar šaipusē labāk zināmajiem – Par Sibīriju, kolchozēm un cenzēto dzeju –, veido mūsu tautas kopējo vēsturi un kultūrapziņu. Arī tāpēc, ka Lalitas radītās pagātnes pasāžas liek domāt par cilvēka (personības) stāju mūsdienu Latvijā, kas ir brīva no svešu varu agresijas, bet vai brīva no varas spēlēm un izlikšanās?” (139. – 140.lpp)

Mežaparks ir piebiris ar Latvijas rudens zeltu, kad sarunājamijs Lalitas Muižnieces sil-

tajā un mājīgajā viesistabā. Kāda ir sajūta, kad iznākusi grāmata, kas patiesībā sarakstīta tik sen?

L.M. Savā laikā “Pēdas” iznāca grāmatīnā, bet “Melita Rīgā” nav nekad iznākusi, kādreiz bija publicēti tikai fragmenti. Izdevējs Jānis Oga nosprieda, ka varētu izdot, viņš sākumā runāja tikai par “Pēdām”, bet tā grāmatīnā ir diezgan maza, vajadzētu vēl kaut ko likt klāt, es teicu, lai paskatās, kā “Melita” izskatās. Viņš teica – šie darbi labi iešot kopā. Man ir priecīgs prāts! Prieks, ka Latvijā grāmata būs lasāma. Es domāju, ka ir jau ļoti daudz cilvēku, kas ir par jauniem, lai atcerētos gan 40. gadu, gan arī tos 70. un 80. gadus. Man tagad šeit, Latvijā, ir draugi mazbērnu vecumā un viņi saka: mēs jau bijām pavisam mazi 1989. gadā, daudzus notikumus zinām tikai no nostāstiem.

“Pēdas” jūsu saliktā mozaika ir ne tikai ļoti personiska, bet arī poētiska. Kā sevi atceraties gados, kad šo grāmatu rakstījāt?

Tad es biju daudz jaunāka! Tagad jau grūti pateikt, kā es sevi atceros. Toreiz nokļūt Latvijā varēja tikai ar tūristu grupu. Mūsu brauciens skaitījās divas nedēļas. Bet sākumā bija trīs vai četras dienas Ļeņingradā, pēdējo dienu Maskavā, tāpat Latvijā bijām tikai kādas desmit dienas. Tē arī visas tās dienas ir saliktas.

Mēs lasām, ka pārdzīvojumi bijuši visai kontrastaini.

Protams, no visbrīnīgākajiem līdz tolaik pieņemtiem ierobežojumiem. No vienas puses tikšanās ar tuviem, mīļiem cilvēkiem. Ar visiem tiem, kas man lika justies labi, varēju sajusties pieņemta, sajust, ka es te tiešām piederu.

Un tā otra puse jau arī, protams, bija – tu nedrīksti to un to, nedrīksti ārpus Rīgas izbraukt, nedrīkst ārpus viesnīcas pārgulēt. Uzmanītāji jau nemaz tā neslēpās, tas bija ar domu, lai iebaidītu tūristus.

Kā jūsu bērni toreiz uztvēra šo braucienu?

Man liekas, viņiem arī tas bija pārdzīvojums, ieraugot, ka patiesām ir reāla Latvija, ka nav tikai nostāsti un vecu cilvēku atmiņas. Tē bija mūsu radiņi, kas ļoti mīļi uzņēma, radi un viņu draugi sarūpēja, ka bija kādi jaunāki cilvēki, kas pavadīja laiku kopā ar maniem bērniem. Es jau grāmatā rakstīju, ka no toreizējās Ļeņingradas ielidojām Rīgā tieši manas meitas Sarmas 14 gadu dzimšanas dienā, Zintim tad jau bija 16. Viņi abi bija tajā vecumā, kad zināju, ir laiks to izdarīt – atvest viņus uz Latviju. Amerikā jau, protams, visa dzīve ir amerikāņu vidē – skola, draugi. Izņemot, protams, ģimeni, kur runājām latviski, un latviešu skoliņu. Acimredzot tieši Sarmai tas daudz ko nozīmēja, jo tagad viņa ir tieši tā, kas ir uzņēmusies daudz sabiedrisku pienākumu, uzņēmusies vadīt mūzeju *Latvieši pasaulē*, viņa



raksta latviski.

Vai jūsu grāmatai bija atklāšana?

Bija jau sarunāta, tai bija jānotiek 31. oktobrī Raiņa un Aspazijas mājā Rīgā. Nebija gan vēl izsludināta, epidēmijas dēļ nācās no šīs domas atteikties. Kā viena jauna dzejniece savā blogā bija ierakstījusi, – redz, nevarējāt satikties ar trīsdesmit skatītājiem, tad jau varētu trīsdesmit reizes grāmatas iznākšanu nosvinēt divatā... Varētu jau ar, es esmu jau to sākusi.

Labi, ka jūsu grāmata ieies mūsu literārajā apritē.

Man jau ļoti interesē lasītāju reakcija, lasu atsauksmes interneta blogos. Man tiešām interesē, kā Latvijā šo grāmatu uztvers. “Pēdas” savā ziņā ir dienasgrāmata, kurā rakstīts par to, ka bijām spiestas izbraukt no Latvijas. Lai kā es, tolaik deviņgadīga meitene, spirinājos un turējos pretī, teicu mātei, ka nekur negribu braukt. Bet mātei bija taisnība – tēvs jau tad skaitījās tautas ienaids, un mūs nepaņēma tikai tāpēc, ka sākās karš.

Toties jums bija Amerikas skola...

Bet man nebija Latvijas skolas! Bija, kā bija.

Kāda bija autore sadarbība ar izdevniecību?

Bija skaidrs, ka “Pēdām” jāpatur tas pats teksta formāts, kas pirmajā izdevumā, kad lappušu malās ir paskaidrojumi un dokumentāli komentāri. Likās, ka otru darbu vajadzētu izkārtot līdzīgi – ar papildinājumiem, kas dod tekstam ietvaru. Ne velti Valters Nollendorfs ir uzrakstījis, ka grāmata jālasa *no iekšpusē* un tad *no ārpuses*, tikai tad notiekot istā mijiedarbība.

Kā tagad pāiet jūsu dienas, dzīvojot Latvijā, savā bērnības mājā?

Kaut kā ļoti ātri. Nevar saprast,

kas par lietu, uz vecumdienām laiks ātri skrien.

Pirms nebija vēl sākusies pandēmija, es gāju uz teātriem, koncertiem, uz dzejas dienām, uz prozas dienām... Pavasarī, protams, nekur nevarēja iet, bet vasarā jau kaut kur varēja. Arī tagad jau notiek izrādes un koncerti, bet labāk palieku mājās. Katru rītu ar bažām un cerībām klausos radio ziņas, kāds ir Latvijā saslimušo skaits. Bērni jau arī visu šo laiku nav varējuši atbraukt, kaut Sarmai jau bija biļete, lai brauktu vasarā.

Ko labu šai laikā esat izlasījusi?

Vēl vakar vakarā pabeidzu Ingas Ābeles stāstu grāmatu “Balta kleita”, pirms tam – Māra Bērziņa “Aizliegtais pianīns”, vēl pirms tās – “VDK Latvijā”, tā ir tulkota grāmata. Tad vēl vienu tulkotu grāmatu “Lietas, kas krit no debesīm” Maimas Grīnbergas brīnīgā tulkojumā. Kad Silvija Brice tulko no vācu valodas, lasu un priecājos par viņas valodu, jo vāciski es nelasu.

Kas jūs visvairāk iepriecina?

Par spīti visam, daudz kas notiek. Grāmatas iznāk. Latvieši raksta un izdod grāmatas un acimredzot tās arī pērk. Vērtīga bija iepriekšējā sērija “Mēs, XX gadsimts” izskatījās, ka tai bija lasītājos atbalss, viena grāmata parāva līdzī nākamo. Jācer, jaunā sērija, kur līdzās romāniem būs pētījumi par autoriem, arī tiks atsaucīgi uzņemta.

Vakar vakarā pienāca vēstule no Ievas Strukas (literātūras un teātra pētnieces – *Red.*). Izlasījusi manu grāmatu. Viņa raksta tik jauki: “Lasīju un domāju, kaut es varētu tā uzrakstīt par kādu autoru!”

Nu, re, tad jau atsauksmes par grāmatu krājas un autori iepriecina!

Tās tik tiešām iepriecina.

## Brīvā Latvija

reklāmas cenas Latvijā

Cena – 1,15 eiro  
par cm<sup>2</sup> ierāmējumā  
Atlaides par reklāmas  
publicēšanas biežumu:

- Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 2 reizes, paredzēta atlaide 10 % apmērā no parastās cenas.
- Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 3 reizes, – 15 % no parastās cenas.
- Atkārtojot vienu un to pašu reklāmu 4 reizes un vairāk, – 20 % no parastās cenas.
- PRIVĀTSLUDINĀJUMIEM:  
● 0,60 eiro par 1 cm<sup>2</sup> ierāmējumā.
- SĒRU SLUDINĀJUMS:  
● NB! 60 eiro

Pasta adrese:  
Ģertrūdes iela 27  
Rīga, LV - 1011  
Tālrunis + 371 67326761  
Tālrunis +371 67326784

Darba laiks:  
Pirmdien – 9-17  
Otrdien – 9-17  
Piektdien – 9-13

## BRĪVĀ LATVIJA

Latvijas reģ. nr. 1144.  
Rietumeiropas latviešu laikraksts,  
iznāk sestdienās, 48 reizes gadā.

Redaktore: Ligita Kovtuna  
Brīvā Latvija redakcija:  
Ģertrūdes iela 27, Rīga, LV-1011  
(Darba laiks P.O: 9-17, Pk.: 9-13)  
Tālr. (redakcijā) +371 67326761,  
+371 29439423,  
Tālrunis: +371 67326784.  
e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv

### ABONEMENTA MAKSA:

Brīvās Latvijas digitālo versiju varat pasūtīt tāpat kā līdz šim.

- par 12 mēn. (48 nr.) EUR 55 (550 SEK)
- par 6 mēn. EUR 30 (300 SEK)
- 1 nedēļu EUR 2 (20 SEK)

To varat izdarīt caur Brīvās Latvijas mājaslapu: <http://www.brivalatvija.lv/abone-interneta>.  
Izdrukājot iespējama krāsaina versija.

Tiem Brīvās Latvijas lasītājiem, kuri tomēr vēlas lasīt avīzi drukātā versijā, piedāvājam pasūtīt Amerikas latviešu avīzi *Laiks* – tie paši 48 numuri gadā, 20 lappuses, to skaitā 8 lpp. tās pašas, kas kopš 2001. gada bijušas kopīgas abām avīzēm.

Iespēja saņemt *Laika* pa gaisa pastu no ASV.

- par 6 mēn. – EUR 186
- pa parasto pastu no Latvijas – 6 mēn. EUR 86

Dāvanā *Laika* Mākslas kalendārs 2021!

**Samaksa:** naudu ieskaitot SIA VESTA-LK kontā:

AS SEB banka, kods UNLALV2X,  
nr.: LV80UNLA0050016243516,  
ar piezīmi BL

un norādot vārdu, uzvārdu un adresi.  
Latviešu organizāciju un **privātie sludinājumi** maksā EUR 6,- par 10 mm augstu vienslejiņā platumā aizņemtu telpu. **Sēru sludinājumi** (10,6 cm x 7 cm) EUR 60,-

**Komerčiālie sludinājumi** EUR 12 par 1 slejas cm.  
Atlaides atkārtotām reklāmām.

Ar autora vārdu, iniciāliem vai sev vārdu parakstītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī redakcijas domas. Par līdzstrādnieku honorāriem nepieciešama iepriekšēja vienošanās. Par publikācijās minēto faktu precizitāti atbild autors.

Lūdzam ziedojumus iemaksāt:  
Biedrības *Laiks-BL* kontā –  
SEB Banka,  
nr.:LV60UNLA0050018705154

## SPORTS

## SPORTS

## SPORTS

## SPORTS



**FIBA  
EUROPE**  
We Are Basketball

### DIVAS SPĒLES, VIENA UZVARA

**Latvija – Vācija 67:73 (20:13, 12:13, 16:21, 19:26).** Turpinās 2021. gada Eiropas sievietu čempionāta kvalifikācijas spēles. Latvijas valstsvienība mājās aizvada divas svarīgas spēles.

Spēlē ar Vācijas basketbolistēm tika piedzīvots zaudējums... Neveiksme sarežģīja Latvijas komandas izredzes kvalificēties finālturnīram, atkāpjoties apakšgrupā uz trešo pozīciju.



Latvija – Vācija

Rezultatīvākā Latvijas izlasē ar 21 punktu un sešām rezultatīvām piespēlēm bija Elīna Babkina, bet par punktu mazāk guva Anete Šteinberga, kuŗas rēķinā arī desmit atlēkušās bumbas un četras rezultatīvas piespēles. Vēl desmit punktus un piecas bumbas zem groziem pievienoja Ungārijā spēlejošā Kristīne Vītola. Vācijas izlasē 20 punktus guva Luīza Geizelzēdere.

“Sāpīgs zaudējums. Spēles ievadā līdz pat 27. minūtei kontrolējām spēles gaitu. Problēmas sagādāja pretinieču garās spēlētājas. Mēģinājām mainīt aizsardzību, mēģinājām viņas kaut kā izsist no līdzsvara, bet arī pašiem jārealizē metieni, kas mums šī vakara ciņā bija pietiekami labi,” galvenos akcentus spēlē iezīmēja izlases galvenais treneris Mārtiņš Gulbis. Daudzie tālmetieni bija labi sagatavoti, bet neapmierināja darbība aizsardzībā.

### REVANŠS

**Latvija – Chorvatija 83:69 (23:12, 21:15, 17:27, 22:15).**

Tieši pirms gada latvietes savā laukumā zaudēja pretiniecēm ar 18 punktu starpību – 65:83. Neizdevās apturēt pretinieču līderi. Ivana Dojkiča iemeta 6 no 9 trīspunktu metieniem, guva 27 punktus un izdarīja astoņas rezultatīvas piespēles. Kā veicās atbildes spēlē?

Latvijas vienība revanšējās cieņīgi ar 14 punktu pārsvaru, izcīnot otro panākumu grupā. Galvenais treneris Mārtiņš Gulbis sacīja, ka nekad nebija re-

dzējis tādu enerģiju no valstsvienības spēlētājam. “Laba spēle, taču otrās ceturtdaļas vidū kaut kur zaudējam koncentrēšanos un četrus uzbrukumus pēc kārtas nospēlējām pavisā.



Latvija – Chorvatija. Ar bumbu Elīna Babkina.

Bija kontrole pār spēli, taču tur zaudējām pirmo pavadīenu. Labi izskatījāmies, spēlējām agresīvi. Otrā puslaiku iesākām veiksmīgi un bijām gatavi tam, ka chorvatietes reaģēs. Brīdinājām spēlētājas, ka pretinieces centīsies mūs izsist no līdzsvara,” pēc spēles preses konferencē stāstīja Gulbis. Latvijas basketbolistes šajās divās aizvadītajās spēlēs neizcēlās ar precizitāti aiz perimetra, realizējot vien divus no 24 “trejāciem”. Gulbis to skaidro ar faktu, ka spēlētājam laukumā bija citi uzdevumi, ar ko viņas labi tikušas galā.



Kristīne Vītola ciņā pret Chorvatijas vienības kapteini Ivanu Dojkiču // Foto: FIBA

Rezultatīvākā Latvijas komandā ar 20 punktiem bija Elīna Babkina, kuŗa iemeta 11 no 14 soda metieniem. Viņai arī sešas atlēkušās bumbas un četras rezultatīvas piespēles. 19 punkti un sešas atlēkušās bumbas Anetei Šteinbergai, 14 punkti Karlīnei Pilāberei, 11 punktus iemeta Kitija Lakska.

Latvijas sievietu basketbola valstsvienība, apspēlējot Chorvatiju, liedza pretiniecēm nekavējoties kvalificēties Eiropas čempionāta finālturnīram. Izšķirošās ciņas notiks 2021. gadā – 4. februārī Vācija-Chorvatija, Latvija-Ziemeļmaķedonija, 7. februārī Latvija-Vācija, Ziemeļmaķedonija – Chorvatija.

### NEIZDEVĀS TIKT PIE UZVARAS

**Latvija – Fēru salas 1:1 (1:1).** Latvijas vīriešu futbola izlase UEFA Nāciju līgas D1 grupas spēlē savā laukumā tikās ar Fēru

salām. Abas izlases savā starpā spēkosies piekto reizi. Vispirms 2018. gada Pasaules kausa kvalifikācijā Latvija mājās zaudēja ar 0:2, bet vienas spēles noslēdzās neizšķirti 0:0. Aizpērn abas izlases Malagā aizvadīja pārbaudes spēli, kas noslēdzās ar 1:1, bet šāds pats rezultāts tika fiksēts iepriekšējā komandu ciņā UEFA Nāciju līgā. Latvijas izlase FIFA rangā ieņem 142. pozīciju, bet Fēru salas atrodas 107. vietā.

Latvijas izlasei vienīgos vārtus spēles 59. minūtē guva Vladimirs Kamešs, kurš labā situācijā nonāca pēc standartsituācijas izspēles. Līdzīgi kā abu komandu savstarpējā spēlē Fēru salās, arī šoreiz pretinieki ātri vārtus atguva jau pēc nepilnas minūtes – pēc centrējuma Gunnars Vatnhamsars gaisa ciņā apspēlēja Kasparu Dubru un ar sitienu ar galvu pārspēja Robertu Ozolu.

“Mūsu futbola izlasei pietrūkst koncentrēšanās pēc tam, kad tā ar gūtiem vārtiem izvīrās vadībā,” pēc UEFA Nāciju līgas spēles secināja valstsvienības galvenais treneris Dainis Kazakevičs. “Neizdevās tā kā gribētu spēlēt pozicionālos uzbrukumus un bumbas kontrolēt. Vajadzēja kvalitatīvu uzbrukumu uzsākšanu. Visa spēle pārvērtās par diezgan lielu ciņu, bet rezultāts bija likumsakarīgs. Esam apbēdināti, ka tik ātri ielaidām pēc izvīršanās vadībā. Mums pietrūkst koncentrēšanās pēc gūtiem vārtiem. Šī epizode patraucēja mums izcīnīt uzvaru.”

Latvijas izlasei šajā Nāciju līgas turnīrā bija atlikusi spēle viesos pret Andoru (17. novembrī), kas iepriekš ar 1:3 zaudēja Maltai. Līdz ar to pirms pēdējās kārtas spēlēm Latvija nevar pakāpties augstāk par trešo vietu D līgas pirmajā grupā.

**D līga, 1. grupa.** Iegūtie un zaudētie vārti, punkti.

Fēru salas	8:4 11
Malta	7:5 8
Latvija	3:4 4
Andora	1:6 1

Iepriekš, demonstrējot nepārliecinošu sniegumu, pārbaudes spēlē Latvijas izlase izbraukumā ar 3:0 uzvarēja Sanmarīno vienību.

### SUDRABA MEDAĻA PASAULES KAUSĀ JAUNIEŠIEM ATTĀLINĀTI



Latvijas svarcēlājs **Vlads Prokofjevs**, startējot Ludzā, izcīnīja sudraba medaļu Pasaules kausā jauniešiem, kuŗā sportisti sacenšas katrs savā mītnes zemē, bet rezultāti tiek apkopoti tiešsaistē. 17 gadus vecais Prokofjevs svara kategorijā līdz 73 kilogramiem startēja B grupā, kur raušanās pacēla 128 kilogramus, bet grūšanā – 160 kilogramus. Summā Latvijas svarcēlājs pacēla 288 kilogramus, kas viņam ļāva ap-

steigt gandrīz visus A grupas svarcēlājus, izņemot indonēzieti Rizki Junjansjahu, kuŗam pa spēkam bija 325 kilogrami (145+180). Trešais ar summā paceltiem 279 kilogramiem (121+158) bija ukraiņis Maksims Demčišins. Šajā svarā piedalījās 30 jaunie svarcēlāji.

Vēl no Latvijas sportistiem **Dmitrijs Fedotovs** svara kategorijā līdz 61 kilogramam pacēla 159 kilogramus (77+82), kas deva 25. vietu. Svara kategorijā līdz 49 kilogramiem **Sandija Keiša** ar summā paceltiem 113 kilogramiem (48+65) bija 16. vietā, bet **Madis Urbāns** (līdz 67 kg) summā pieveica 190 kilogramus (85+105), ieņemot 17. vietu. **Kristiāna Lazovska** svara kategorijā līdz 59 kg ieņēma 13. vietu, summā paceļot 126 kilogramus (55+71).

### HOKEJS

Latvijas vārtsargs **Ivars Punnenovs** ar teicamu sniegumu palīdzēja Langnau **Tigers** komandai izcīnīt uzvaru Šveices augstākās līgas (NLA) spēlē.



**Tigers** viesos ar rezultātu 2:1 (1:0, 0:1, 1:0) pārspēja Bern vienību, pārtraucot piecu zaudējumu seriju un izcīnot pirmo uzvaru pēc nepilna mēneša pārtraukuma. Punnenovs šajā dueli atvairīja 40 no 41 pretinieka mestās ripas. Viņš šosezon piedalījies piecās spēlēs, kuŗas caurmērā ielaidis 2,61 ripu un atvairījis 92,02% metienus, kas abos statistikas rādītājos dod vietu labāko vārtsargu astoņniekā. **Tigers** komandu pārstāvošie latviešu uzbrucēji **Toms Andersons** un **Richards Melnalksnis** šajā

spēlē palika ārpus pieteikuma.

Citā spēlē **Denisa Smirnova** un **Sanda Smona** pārstāvētā Žeņevas **Servette** viesos ar 5:2 (0:0, 2:1, 3:1) pārspēja **Davos** vienību. Smirnovs uz ledu pavadīja 14 minūtes un vienu sekundi, šajā laikā uzvarot vienā no trīs iemietieniem un tiekot pie neitrāla lietderības koeficienta. Smons palika ārpus pieteikuma.

**Ronalda Kēniņa** pārstāvētā **Lausanne** šobrīd atrodas pašizolācijā, taču joprojām ar 22 punktiem desmit spēlēs saglabā pirmo vietu. **Servette** ar 18 punktiem astoņās spēlēs ir ceturta, bet **Tigers** ar astoņiem punktiem deviņos duēļos ir priekšpēdējā starp 12 komandām.

\*\*\*

Kontinentālās hokeja līgas (KHL) vienība Rīgas **Dinamo** mājās pārtraukusi 14 zaudēto spēļu seriju, ar rezultātu 5:3 (1:2, 3:1, 1:0) notikumiem bagātā spēlē pieveicot Pekinas **Kunlun Red Star** hokejistus. Rīgas komanda izcīnīja pirmo uzvaru kopš 1. oktobra, kad mājās tika pieveikta Minskas **Dinamo** vienība. Latvijas komandas kontā tagad ir desmit punkti 23 spēlēs, kas joprojām piespiež ieņemt pēdējo vietu Rietumu līgā. Tikai divus punktus vairāk 24 spēlēs sakrājusi **Kunlun Red Star** vienība, kas atrodas 12., pēdējā vietā, Austrumu līgā.

### DAŽOS VĀRDOS

\*Atbalstu viedoklim, ka **Latvijas valstij nebūtu jāriko 2021. gada pasaules čempionāts hokejā kopā ar Baltkrieviju**, sociālajā vietnē **Twitter** paudis Saeimas Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas Sporta apakškomisijas priekšsēdis Sandis Riekstiņš (JKP).

\*Saslimšana ar **Covid-19** konstatēta **sportistiem**, kuŗi Siguldā ieradušies uz Pasaules kausa pirmā posma sacensībām bobslejā un sekelonā, vēsta Latvijas Televīzija.

P. Karlsons

## PAZIŅOJUMI

### LATVIJA

Plānotie nākamie Rīgas Evaņģēliskās draudzes dievkalpojumi:

18. novembrī Valsts svētku dievkalpojums

13. decembrī plkst. 13

24. decembrī Ziemassvētku dievkalpojums.

**Draudzes valde rūpīgi seko līdz pandēmijas ierobežojumu noteikumiem un piemēros dievkalpojumu kārtību, vietu un procesu valsts noteiktiem ierobežojumiem.**

Jūsu RED valde un mācītāja Dace Balode

## BRĪVĀ LATVIJA

JOPROJĀM INFORMĒ, IZGLĪTO, IZKLAIDĒ

Pasūtīniet digitālo laikrakstu ŠEIT:

[www.brivalatvija.lv/abone-interneta](http://www.brivalatvija.lv/abone-interneta)

vai maksājiet bankā SIA VESTA-LK kontā:

AS SEB banka, kods UNLALV2X,

Konta nr.: LV80UNLA0050016243516

ar piezīmi “BL abon” un norādot vārdu,

uzvārdu, e-pastu un mājas adresi

Ik nedēļu izlasīsiet Jums svarīgu informāciju labā latviešu valodā.

**Abonementa maksa:**

• par 12 mēn. (48 nr.) EUR 55 (550 SEK)

• par 6 mēn. EUR 30 (300 SEK)

• 1 nedēļu EUR 2 (20 SEK)

Par reklāmu un sludinājumiem sazinieties ar redakciju

Rīgā, Ģertrūdes ielā 27, LV-1011,

e-pasts: [redakcija@brivalatvija.lv](mailto:redakcija@brivalatvija.lv),

tālr.: +371 67326761 vai +371 29439423